

Rekenhof

Voortgang relanceplan Vlaamse Veerkracht

Evaluatieverslag over de informatiekwaliteit
van de zesde voortgangsrapportering door de Vlaamse Regering

Verslag van het Rekenhof aan het Vlaams Parlement
Brussel, april 2024

Rekenhof

Voortgang relanceplan Vlaamse Veerkracht

Evaluatieverslag over de informatiekwaliteit
van de zesde voortgangsrapportering door de Vlaamse Regering

Verslag goedgekeurd in de Nederlandse kamer van het Rekenhof op 26 april 2024
Vlaams Parlement, 67 (2023-2024) – Nr.1

Hoofdstuk 1		
Situering van het onderzoek		3
1.1	Onderzoeksonderwerp	3
1.2	Onderzoek van het Rekenhof	5
Hoofdstuk 2		
Evaluatie van de informatie over de performantie		7
2.1	Inleiding	7
2.2	Projectomschrijving, input, output en outcome	7
2.3	Algemene projectvoortgang	8
2.3.1	Projectstatus	8
2.3.2	Beschrijving voortgang	9
2.3.3	Noodzakelijke politieke actie	9
2.4	Mijlpalen	9
2.4.1	Rapportering over mijlpalen	9
2.4.2	Kwaliteit van mijlpalen	11
2.5	Outputindicatoren	11
2.5.1	Rapportering over outputindicatoren	11
2.5.2	Kwaliteit van de outputindicatoren	14
2.6	Afstemming VGR en Europese afspraken (OA)	14
2.7	Aanwijzingen van vertraging	15
2.7.1	Vertraging vermeld in de VGR	15
2.7.2	Vermelding <i>op schema</i> niet correct	16
Hoofdstuk 3		
Evaluatie van de financiële voortgangsinformatie		17
3.1	Relanceprovisie	17
3.1.1	Hervormingsprojecten	18
3.1.2	REPowerEU	18
3.2	Financiële uitvoering van de relanceprojecten	20
3.2.1	Vastleggingskredieten	21
3.2.2	Vereffeningskredieten	21
3.3	Europese financiering	26
3.3.1	Algemeen	26
3.3.2	Impact van de verminderde RRF-steun	29
3.3.3	BAR-middelen	29
3.4	Afroming	30
3.5	Kwaliteit van de financiële informatie	31
Hoofdstuk 4		
Algemene conclusies		32
Hoofdstuk 5		
Aanbevelingen		34
Hoofdstuk 6		
Reactie van de Vlaamse Regering		36
Bijlagen		
Bijlage 1	Aanwijzingen van vertraging in mijlpalen	39
Bijlage 2	Beleidsruimte en kredietuitvoering relanceprojecten	46
Bijlage 3	Beleidsmatige repliek op het ontwerp van verslag	55

Hoofdstuk 1

Situering van het onderzoek

1.1 Onderzoeksonderwerp

De coronacrisis had een enorme impact op het economische leven in Vlaanderen. De Vlaamse Regering wilde een coherent plan uitwerken om de Vlaamse ondernemers en werknemers op korte en middellange termijn maximaal te ondersteunen. In de septemberverklaring 2020 stelde de Vlaamse Regering haar *Relanceplan Vlaamse Veerkracht* voor, met 180 projecten. Een deel van die projecten (22) zou gefinancierd worden met reguliere middelen, maar het gros van de projecten (158) zou gefinancierd worden vanuit een coronaprovisie ter grootte van 4,3 miljard euro. Ongeveer een derde van deze laatste projecten (55) was ook opgenomen in het *Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht* (NPHV), dat op 30 april 2021 bij de Europese Commissie was ingediend, en zou daarmee in principe op een deel (maximaal 2,255 miljard euro) van de Europese subsidies kunnen rekenen vanuit de *Recovery and Resilience Facility* (RRF). Daarbuiten is nog een beperkte Europese subsidiëring mogelijk met middelen uit het *Brexit-fonds* en *React-EU*.

Aanvankelijk kon België voor zijn NPHV rekenen op maximaal 5,9 miljard euro Europese steun, waarvan dus 2,255 miljard euro voor Vlaanderen. In juni 2022 verminderde de Europese Commissie het maximale steunbedrag. Op 20 juli 2023 diende België een gewijzigd herstel- en veerkrachtplan in, met een *REPowerEU*-hoofdstuk¹. De Europese Raad Economische en Financiële Zaken keurde dit plan goed op 8 december 2023². De bijlage bij dit besluit, de *Operational Arrangements* (verder OA), die onder meer de aangepaste mijlpalen, indicatoren en streefwaarden omschrijft, dient volgens de covernota van de voortgangsrapportering 2023 nog verder gefinaliseerd te worden.

Voor de uitvoering van zijn herzien NPHV kan België sindsdien beschikken over 5,03 miljard euro EU-subsidies en leningen: 4,52 miljard euro uit het RRF en 511 miljoen euro van *REPowerEU*, waarvan 229 miljoen euro werd overgedragen uit het *Brexit-fonds* (BAR). Het Vlaamse aandeel daarin daalde tot 1,722 miljard euro RRF-subsidies en 107,2 miljoen euro *RePowerEU*-subsidies (zie 3.3.1)

De impact van de vermindering van de Europese steun op het plan Vlaamse Veerkracht (VV) betreft vooral³ de financiering van de projecten, niet de uitvoering ervan. Volgens de covernota bij de voortgangsrapportage (VGR) van de Vlaamse Regering over de uitvoering van het plan Vlaamse Veerkracht zullen vijftien veerkrachtprojecten die aanvankelijk Europese steun kregen, die steun niet meer ontvangen. Bij negen projecten daalde de RRF-steun. Bijgevolg kunnen nog veertig veerkrachtprojecten rekenen op Europese financiering uit het RRF. Eén van die projecten⁴ krijgt ook financiering uit *ReactEU*. Daarnaast ontvangen een aantal VV-projecten die niet in het NPHV zijn opgenomen, alleen financiering uit het BAR (3 projecten) of *ReactEU* (1 project). Aangezien de

1 europa.eu/amended-national-plans-for-13-member-states

2 Uitvoeringsbesluit van de Raad van 13 december 2023 tot wijziging van het uitvoeringsbesluit van 13 juli 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor België.

3 Zonder nadere precisering geeft de covernota bij de VGR aan dat er ook projecten zijn waarvan de financiering niet wordt aangepast, maar wel de doelen.

4 VV018.

Vlaamse Regering altijd stelt dat zij het plan Vlaamse Veerkracht zal uitvoeren ongeacht de grootte van Europese steun, zal Vlaanderen de vermindering van de Europese steun zelf financieren.

De Vlaamse Regering heeft haar plan Vlaamse Veerkracht niet aangepast aan het gewijzigde NPHV. Zo heeft zij de nieuwe projecten uit het NPHV met een financiering langs *REPowerEU* niet overgenomen. De VGR rapporteert dan ook over een belangrijk deel van de Vlaamse projecten die in het herziene NPHV zijn opgenomen, met name de veertig projecten die kunnen rekenen op RRF-subsidies⁵ en twee Vlaamse hervormingsprojecten (VV159 *Snellere vergunnings- en beroepsprocedures* en VV160 *Administratieve vereenvoudiging*). De VGR-rapportering duidt ook (deels) een aantal andere, door de EU vereiste, hervormingen, zoals de Digisprong of het voorsprongfonds. De VGR rapporteert echter niet over de projecten in het NPHV met financiering langs *RePowerEU*, noch over een aantal hervormingen die wel in het herziene NPHV zijn opgenomen, maar geen project van het plan Vlaamse Veerkracht vormen, zoals de hervormingen inzake de inclusieve arbeidsmarkt, het regelgevingskader voor de CO₂-markt in Vlaanderen, de governance van Vlaanderen circulair of de PV-verplichting voor grootverbruikers⁶. Hoewel voor deze hervormingen niet in rechtstreekse EU-financiering is voorzien, is de uitvoering ervan vereist om de EU-financiering voor de andere projecten te ontvangen. De VGR is dus geen sluitende rapportering over het Vlaams deel van het NPHV.

De Vlaamse Regering bepaalde op 5 februari 2021 hoe de monitoring en rapportering van haar relanceplan de komende jaren diende te verlopen. Drie keer per jaar zou een meting plaatsvinden (in maart-april, augustus-september en november-december), die telkens in een monitoringrapport of voortgangsrapportering (VGR) moet uitmonden.

De Vlaamse Regering heeft haar voornemen om drie keer per jaar te rapporteren over de voortgang van het relanceplan Vlaamse Veerkracht echter niet uitgevoerd. Het aantal rapporteringen daalt elk jaar: terwijl 2021 drie meetmomenten kende (maart, september en december), kende 2022 er maar twee (juni en december) en blijft er in 2023 slechts één over (december).

Het ogenblik van rapportering over de situatie op 31 december, schuift ook alsmaar verder op, hoewel het rapporteren toch een zekere mate van routine zou moeten krijgen. Terwijl de rapportering over de voortgang op 31 december 2021 nog geagendeerd werd op de Vlaamse Regering van eind januari 2022⁷, werd de rapportering over de voortgang op 31 december 2022 pas half februari 2023 geagendeerd⁸ en die over de voortgang op 31 december 2023 uiteindelijk pas in maart 2024⁹. Het Rekenhof concludeert dan ook dat het rapporteringsproces van de Vlaamse Regering over haar relanceplan onvoldoende onder controle is: de vooropgestelde rapporteringsfrequentie wordt niet gehaald en het alsmaar latere publicatietijdstip van de informatie kan de controlewerkzaamheden van het Vlaams Parlement hypothekeren. De administraties maken ook nog altijd te weinig gebruik van de tool om documentatie ter beschikking te stellen, wat de beoordeling van de projectstatus en de vertragingen bemoeilijkt.

⁵ De drie VV-projecten met BAR-middelen en de twee met middelen uit *ReactEU* zijn niet opgenomen in het NPHV.

⁶ Tegen 30 juni 2025 zijn zonnepanelen (pv panelen) verplicht op gebouwen waar de elektriciteitsafname hoger is dan 1 giga-wattuur per jaar.

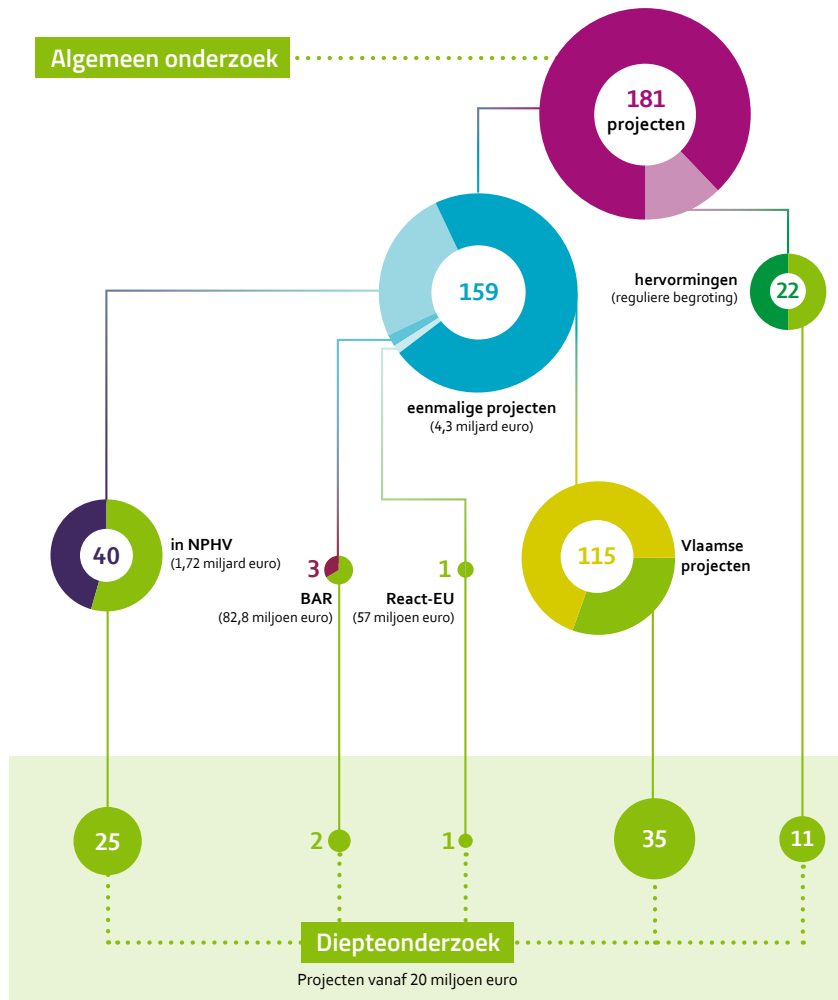
⁷ VR 2022 2801 VV MED.0001.

⁸ VR 2023 1702 VV MED.0004.

⁹ VR 2024 0803 VV MED.0003/1.

De onderstaande figuur toont de verdeling van de projecten van het plan Vlaamse Veerkracht en de selectie van projecten die het Rekenhof diepgaander heeft geëvalueerd.

Figuur 1 – *Overzicht van de relanceprojecten en -financiering*

1.2 Onderzoek van het Rekenhof

Op 18 mei 2021 vroeg de voorzitter van het Vlaams Parlement het Rekenhof om advies over de opvolging van het relanceplan door de commissie Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie. Er werd overeengekomen dat het Rekenhof jaarlijks en vanaf begin 2022 de informatiekwaliteit van de meest recente VGR zou evalueren. Die evaluatie behoorde zekerheid te bieden over de juistheid van de VGR op het vlak van performantie- en financiële informatie, alsook selectief duiding te geven bij sommige projecten, met een focus op de projecten met een budget van 20 miljoen euro of meer.

Het Rekenhof beoordeelde de globale kwaliteit van de informatie wat de performantie betreft op grond van de open data onderliggend aan de projectfiches van de VGR. De financiële informatie toetste het aan de gegevens in de financiële opvolgingstools van de Vlaamse overheid EMOE (Eindejaarrekening, Monitoring, Opvolging en Evaluatie) en Orafin (het financieel systeem van de Vlaamse overheid). Zoals gevraagd door het Vlaams Parlement, onderzocht het Rekenhof de

74 projecten met een (initieel) budget van minstens 20 miljoen euro grondiger, onder meer op basis van de bijhorende boekhoudkundige stukken en, eventueel, bijkomende vragen aan de administraties. Dit verslag moet worden samengelezen met de voortgangsrapportage van de Vlaamse Regering.

Het Rekenhof bezorgde zijn ontwerpverslag op 3 april 2024 aan de Vlaamse Regering en het departement KBUZA, de administratie die instaat voor de coördinatie van de VGR. Op 17 april 2024 bezorgden zowel het departement KBUZA als de Vlaamse Regering een repliek op het ontwerpverslag, wat geleid heeft tot een aantal aanpassingen in het definitieve verslag. Het antwoord van de Vlaamse Regering is opgenomen als [bijlage 3](#) en wordt verder besproken in [hoofdstuk 6](#).

Na de schets van de voornaamste algemene evoluties op Europees niveau en op het vlak van de Vlaamse rapportering in dit hoofdstuk, gaat dit verslag in op de informatie in de VGR over de projecten op het vlak van performantie ([hoofdstuk 2](#)) en financiën ([hoofdstuk 3](#)). Na een algemene conclusie ([hoofdstuk 4](#)) volgen aanbevelingen ([hoofdstuk 5](#)) en de bespreking van de repliek van de Vlaamse Regering ([hoofdstuk 6](#)).

Hoofdstuk 2

Evaluatie van de informatie over de performantie

2.1 Inleiding

De onderstaande evaluatie van de kwaliteit van de niet-financiële informatie¹⁰ in de VGR 2023 volgt de structuur van de projectfiches in de voortgangsrapportering:

- de omschrijving van project, input, output en outcome (2.2);
- de algemene projectvoortgang (2.3);
- de gedetailleerde projectvoortgang met mijlpalen (2.4) en outputindicatoren (2.5).

Aansluitend wordt ingegaan op de afstemming tussen de VGR en de OA (2.6) en op aanwijzingen van vertragingen bij de 74 projecten die het Rekenhof grondiger onderzocht (2.7).

Dat nagenoeg geen enkel onderbouwend document werd opgeslagen in de tool die het departement KBUZa daarvoor heeft voorzien, bemoeilijkte opnieuw de evaluatie door het Rekenhof, die op korte tijd moet gebeuren.

2.2 Projectomschrijving, input, output en outcome

De omschrijvingen van het project, de input, de output en de outcome ondergingen zo goed als geen verandering in de projecten die het Rekenhof grondiger onderzocht. Een enkele keer¹¹ was de outputomschrijving niet meer coherent met de outputindicator, doordat de streefwaarde van die indicator werd aangepast.

Voor de projecten met de nummers VV159 tot en met VV181 verstrekt de VGR geen informatie meer in de inputrubriek; de informatie over de input moet in die gevallen blijken uit de rubriek projectfinanciering.

In zijn evaluatieverslag bij de VGR 2022¹² had het Rekenhof aangegeven dat een outcome de gewenste maatschappelijke, sociale, economische, ecologische ... resultaten op korte of middellange termijn hoort weer te geven en dat dit bij de onderzochte projecten in veel gevallen ontbrak of dat eerder een output werd omschreven (gerealiseerde diensten, producten ...). De VGR 2023 heeft op dat vlak geen verbetering gebracht.

De covernota (p. 17) bespreekt ook enkele evoluties en aandachtspunten bij 36 kernindicatoren, waaronder macro-economische en budgettaire, die de context weergeven waarbinnen de projecten van het relanceplan Vlaamse Veerkracht hun voortgang realiseren.

---

¹⁰ De evaluatie van de financiële informatie komt aan bod in hoofdstuk 4.

¹¹ Bijvoorbeeld VV024.

¹² Vlaams Parlement, 67 (2022-2023) – Nr. 1.

2.3 Algemene projectvoortgang

2.3.1 Projectstatus

De VGR 2023 vermeldt voor alle projecten van het plan de projectstatus. Het totaal aantal projecten waarover gerapporteerd wordt verschilt naargelang het jaar van rapportering, aangezien project VV181 pas sinds de VGR 2022 is opgenomen. De onderstaande tabel vat de projectstatus van de diverse projecten samen naargelang het rapporteringsjaar. De covernota vat de informatie over de status volgens de projectfiches correct samen.

Tabel 1 – Status van de projecten op 31 december

	2021	2022	2023
Nog niet opgestart	2	1	-
Opgestart	17	3	-
In uitvoering na agendering VR	153	162	141
Gerealiseerd	1	13	33
Aandacht nodig	7	2	4
Stopgezet	-	-	3
Totaal aantal projecten	180	181	181

Bron: VGR 2021, 2022 en 2023

Het aantal projecten waarover de VGR eind 2023 rapporteerde, is gelijk gebleven. Het gros van de projecten was *in uitvoering na agendering VR* (141) en geen enkel project moest nog starten.

Ongeveer een vijfde van het aantal projecten is al gerealiseerd (33 projecten, waarvan vier die rekenen op Europese financiering). Het betreft vooral projecten (22) die het Rekenhof niet grondiger onderzocht gelet op hun beperkter financieel belang. Volgens de covernota wegen de projectleiders zelf af wanneer ze hun project als gerealiseerd beschouwen. De status *gerealiseerd* is dan ook niet eenduidig, daar hij afhangt van de interpretatie van de projectleider. Als bijvoorbeeld subsidies worden toegekend, kennen sommige projectleiders de status *gerealiseerd* toe vanaf de subsidietoekenning, ook al blijkt uit de voortgangsbeschrijving dat de onderliggende, gesubsidieerde projecten nog volop in uitvoering zijn. Aangezien de subsidietoekenning geen garantie biedt op de uitvoering van het gesubsidieerde project, is de status *gerealiseerd* op dat moment voorbarig. Een project is maar gerealiseerd nadat vaststaat, op grond van een degelijke financiële en inhoudelijke verantwoording over de uitvoering, dat de gesubsidieerde projecten gerealiseerd zijn. In die zin had de VGR een tiental projecten¹³ ook eerder moeten kwalificeren als *in uitvoering na agendering VR*, zoals ook andere projectleiders hebben aangegeven wanneer alleen nog maar een subsidietoekenning voorlag¹⁴, of zelfs als *aandacht nodig* als de onderliggende gesubsidieerde projecten vertraging kenden¹⁵.

¹³ Bijvoorbeeld: VV020, VV022, VV122, VV123, VV124, VV136, VV140, VV178.

¹⁴ Bijvoorbeeld: VV014, VV033, VV051, VV055, VV081, VV099, VV102.

¹⁵ Zoals bijvoorbeeld aangegeven bij VV104.

Het aantal projecten waarvan de status aangeeft dat aandacht is vereist, blijft ondanks een lichte stijging beperkt tot vier¹⁶, waarvan slechts één project met een groter financieel belang (VV104). Behalve drie projecten¹⁷ die volledig zijn stopgezet, waarvan bij één project een doorstart wordt onderzocht (VV093), zijn er ook vijftien projecten¹⁸ waarbij een of meer onderdelen zijn stopgezet.

2.3.2 Beschrijving voortgang

De VGR voorziet in een rubriek waarin de voortgang van het project dient te worden beschreven. Op vijf projecten¹⁹ na (tegenover tien in de VGR 2022) is deze rubriek bij alle projecten ingevuld. Bij enkele projecten is de voortgangsbeschrijving voor verbetering vatbaar doordat ze te beknopt is²⁰ of geen informatie over het afgelopen jaar 2023 bevat (bijvoorbeeld VV177). Tal van projecten bevatten deelprojecten²¹. In die gevallen is het aangewezen, als het aantal deelprojecten beperkt is, om over elk onderliggend project voortgangsinformatie te verschaffen of ten minste een actueel beeld te geven met behulp van mijlpalen.

2.3.3 Noodzakelijke politieke actie

De VGR 2022 heeft voor acht projecten aangegeven dat nog politieke actie nodig was. Bij vier ervan²² vermeldt de VGR 2023 nu niets meer, niettegenstaande de voortgangsbeschrijving geen informatie geeft over een eventueel plaatsgevonden politieke actie in 2023. Volgens de VGR 2023 is nog voor vier projecten²³ politieke actie nodig. Voor VV072 geeft zij niet aan dat nog politieke actie is vereist, hoewel nog een decreet noodzakelijk is, zodat de rubriek dus niet altijd correct ingevuld is.

2.4 Mijlpalen

2.4.1 Rapportering over mijlpalen

De VGR 2023 rapporteert over alle mijlpalen die gebruikt worden in de projectfiches van alle projecten: 1.753 mijlpalen voor 181 relanceprojecten. Dat zijn ongeveer 70 mijlpalen meer dan in de VGR 2022 (1.682 mijlpalen). De volgende paragrafen houden alleen rekening met de projecten die niet zijn stopgezet. Daarvoor maakt de VGR 2023 gebruik van 1.732 mijlpalen. De onderstaande figuur vat het aantal mijlpalen samen naar timing. Bij tien mijlpalen ontbreekt een timing (in de VGR 2022 ontbrak voor acht mijlpalen een timing). Ongeveer 77% (1.333) van de mijlpalen heeft als timing 2023 of eerder.

16 VV085, VV101, VV104, VV162.

17 VV010, VV093, VV169.

18 VV026, VV030, VV033, VV037, VV042, VV064, VV068, VV069, VV070, VV072, VV078, VV106, VV113, VV129 en VV133.

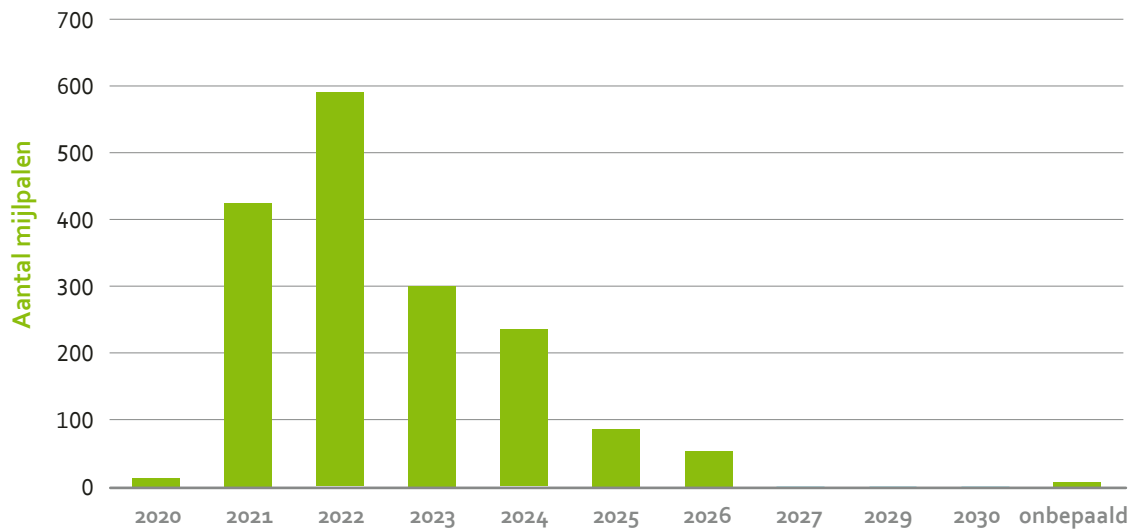
19 VV014, VV028, VV110, VV139, VV149.

20 Bijvoorbeeld, VV025, VV030, VV044, VV061 (maar dit project werd wel afzonderlijk toegelicht in de Commissie AFB), VV097, VV101, VV105, VV167.

21 Bijvoorbeeld VV020, VV022, VV045, VV108, VV112, VV123, VV124, VV140, VV141, VV178.

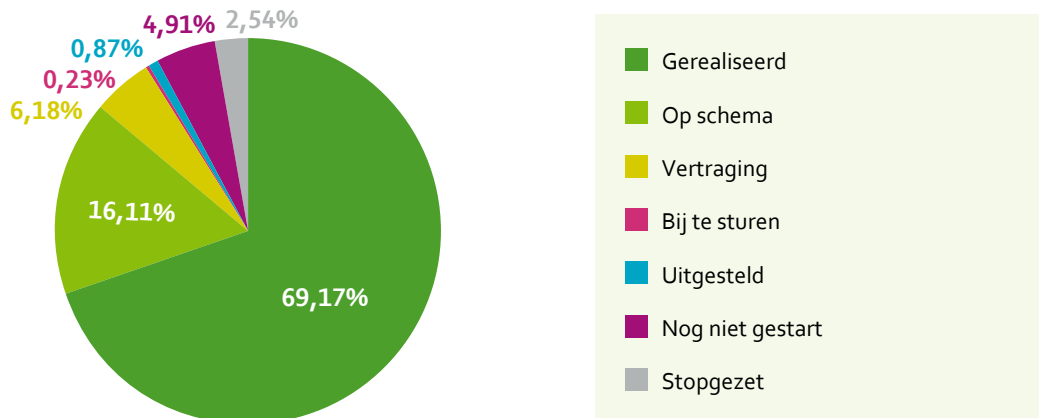
22 VV062, VV140, VV160 en VV168.

23 VV070, VV159, VV 175 en VV176.

Figuur 2 – Aantal mijlpalen volgens timing (alle niet stopgezette projecten)

Bron: VGR 2023

Uit het overzicht van de status van de mijlpalen eind 2023 (figuur 3) blijkt dat bijna 70% van alle mijlpalen is gehaald. Bij ongeveer 10% van de mijlpalen (170) lopen de zaken niet helemaal zoals vooropgesteld, wat blijkt uit mijlpalen met vertraging (107 - 6%), stopgezette mijlpalen (44 - 3%), uitgestelde mijlpalen (15 - 1%) en bij te sturen mijlpalen (4). Daarnaast zijn er nog niet gestarte mijlpalen (85 - 5%).

Figuur 3 – Procentueel aantal mijlpalen volgens status (niet stopgezette projecten)

Bron: VGR 2023

Van de 1.333 mijlpalen die in 2023 of eerder bereikt hadden moeten zijn, zijn er 1.176 (88%) gerealiseerd. De status *gerealiseerd* is echter weinig genuanceerd, aangezien de VGR niet aangeeft of de mijlpaal al dan niet tijdig is gerealiseerd. In verscheidene projecten verschoven bovendien mijlpalen in de tijd, waardoor ze wel gerealiseerd zijn, maar met vertraging. Voor een correct beeld is het aangewezen dat de VGR dat ook zo vermeldt bij de status. De aanduidingen *vertraging* en *uitgesteld* worden evenmin altijd eenduidig gebruikt. Zo vermeldt de VGR voor een mijlpaal die op een latere datum zal worden gerealiseerd, nu eens de status *vertraging* en dan weer de status

uitgesteld²⁴. De status *nog niet gestart* wijst, behoudens enkele uitzonderingen²⁵, niet op een probleem. Zo kunnen eindevaluaties maar opgemaakt worden na de realisatie van het project.

Aangezien de rapportering de toestand eind 2023 beschrijft, zouden de 26 mijlpalen met als streefdatum 2023 of eerder waarvoor de VGR 2023 op schema rapporteert, bovendien gerealiseerd moeten zijn (al dan niet met vertraging) of blijk moeten geven van een probleem (vertraging, bij te sturen ...), wat niet het geval is.

Bij veertien projecten²⁶ die rekenen op Europese RRF-financiering, heeft minstens één mijlpaal met als timing eind 2023 de status *vertraging*, maar dat is niet noodzakelijk een mijlpaal die afgesproken werd met Europa. De Vlaamse Regering stelt in haar antwoord dat er geen probleem zal zijn om de Europese financiering te ontvangen.

2.4.2 Kwaliteit van mijlpalen

In zijn evaluatieverslag bij de VGR 2022 heeft het Rekenhof aangegeven dat het aantal projecten met voldoende en kwaliteitsvolle mijlpalen op de 74 onderzochte projecten was gestegen van 22 tot 36 projecten in vergelijking met de VGR 2021. De VGR 2023 vermeldt nagenoeg geen veranderingen meer aan de mijlpalen, behoudens voor project VV116. Voor dat project rapporteert de VGR 2023 voor het eerst over 22 nieuwe mijlpalen. De kwaliteit daarvan is volgens het Rekenhof soms onvoldoende²⁷. Voor het overige blijven de aanpassingen aan de mijlpalen in de VGR 2023 beperkt. Het gaat om kleine herformuleringen, beperkte aanpassingen aan de streefdatums (doorgaans verschuivingen naar de toekomst) of een beperkt aantal bijkomende mijlpalen (bijvoorbeeld voor VVo17). De kwaliteit van de mijlpalen bij de projecten toonde dan ook geen grote vooruitgang meer.

2.5 Outputindicatoren

2.5.1 Rapportering over outputindicatoren

De covernota bespreekt een selectie van kernindicatoren, maar geeft geen totaalbeeld van de outputindicatoren van de projecten. Een geautomatiseerde bevraging van alle indicatoren blijft nog altijd moeilijk door de wijze waarop de datavelden worden ingevuld. Als de streefwaarde bijvoorbeeld geen zuiver getal is, maar een getal met eenheden (bijvoorbeeld km of m²) of een andere vorm van tekst²⁸, dan bemoeilijkt dat de vergelijking van streefwaarden en realisaties over de totaliteit van de indicatoren, ook al is de informatie begrijpelijk in de betrokken projectfiche. Dat probleem stelt zich bij meer dan 25% van de outputindicatoren. Er is op dit punt geen verbetering ten opzichte van de vorige rapportering.

Als dat probleem wordt verholpen, dan gebruikt de VGR voor de niet stopgezette projecten ongeveer 400 indicatoren, zoals de onderstaande tabel toont. Er zijn nog altijd dertig indicatoren (7%) zonder streefwaarde, maar dat is toch een merkbare verbetering tegenover de VGR 2022 (75 indicatoren zonder streefwaarde).

²⁴ VVo90, VV132, VV156, VV160.

²⁵ Bv. VVo23, VVo45.12, VV101 en VV169.

²⁶ VVo06, VVo08, VVo11, VVo26, VVo56, VVo59, VVo60, VVo65, VVo66, VVo67, VVo68, VVo71, VVo72, VV106.

²⁷ VV116 : een mijlpaal *verdere uitbouw van, verdere afbouw van, bouwen van* duidt op een continu proces, terwijl een mijlpaal een precieze aanduiding moet geven van wat op een bepaald moment afgerond moet zijn.

²⁸ Bijvoorbeeld sommige indicatoren van VVo49, VVo51, VV128, VV132.

Tabel 2 – Aantal indicatoren met en zonder streefwaarde

Timing indicator	Met streefwaarde	Zonder streefwaarde	Totaal
2020	1		1
2021	32		32
2022	130	11	141
2023	70	7	77
2024	66	6	72
2025	29	3	32
2026	43	3	46
2027	1		1
2029	1		1
Totaal aantal indicatoren	373	30	403

Bron: VGR 2023

Hoewel de VGR 2023 bij 51 indicatoren (13%) geen realisaties vermeldt, zoals de onderstaande tabel aangeeft, is er ook hier een merkbare verbetering tegenover de VGR 2022, die bij 186 indicatoren geen realisaties aangaf. Indicatoren zonder realisatievermelding hebben vooral een timing vanaf 2024. Niettemin is het wenselijk uitvoeringscijfers te geven over alle indicatoren, omdat zo duidelijk wordt wat al gerealiseerd is en hoe veraf het projectdoel nog is.

Tabel 3 – Aantal indicatoren met en zonder vermelding realisaties

Timing indicator	Realisaties aangegeven	Realisaties niet aangegeven	Totaal
2020	1		1
2021	32		32
2022	139	2	141
2023	71	6	77
2024	43	29	72
2025	27	5	32
2026	37	9	46
2027	1		1
2029	1		1
Totaal aantal indicatoren	352	51	403

Bron: VGR 2023

Ten slotte toont de onderstaande tabel per jaar voor hoeveel indicatoren de streefwaarde al dan niet is bereikt en over hoeveel indicatoren onvolledig werd gerapporteerd (geen streefwaarde of realisatie gerapporteerd, geen coherentie tussen absoluut en relatief doel(bereik)).

Tabel 4 – Aantal indicatoren met al dan niet bereikte streefwaarde of onvolledige rapportering

Timing indicator	Streefwaarde bereikt	Streefwaarde niet bereikt	Onvolledige rapportering	Totaal
2020		1		1
2021	25	6	1	32
2022	94	36	11	141
2023	47	19	11	77
2024	6	36	30	72
2025	2	21	9	32
2026	1	34	11	46
2027		1		1
2029			1	1
Totaal aantal indicatoren	175	154	74	403

Bron: VGR 2023

De VGR 2023 is op het vlak van de outputindicatoren vollediger dan de VGR 2022 (74 onvolledige rapporteringen tegenover 215 in de VGR 2022), maar de informatie blijft niettemin ontoereikend bij 18% van de indicatoren. Het aantal indicatoren waarvoor de streefwaarde is bereikt, steeg van 110 (VGR 2022) tot 174 (VGR 2023), wat overeenstemt met de toename van het aantal projecten dat als gerealiseerd wordt beschouwd. Het aandeel al gerealiseerde streefwaarden is bij de 74 projecten met een budget van 20 miljoen euro of meer, lager dan bij de projecten met een geringer financieel belang (bij 39% versus 49% van de indicatoren is het doel bereikt), maar de projecten met een groter financieel belang hebben duidelijk meer indicatoren met een timing na 2023.

Tabel 4 toont verder dat 251 indicatoren 2023 (of eerder) als streeftiming hebben, met andere woorden: de rapporteringsdatum. Daarvan is voor 166 indicatoren (66%) de streefwaarde bereikt. Voor 62 indicatoren (25%) is de streefwaarde niet bereikt en voor 23 indicatoren (9%) is de rapportering onvolledig. Zonder rekening te houden met de onvolledige rapportering, geeft de voortgangsrapportage aan dat bij iets meer dan 27% van de indicatoren met een streefwaarde 2023 of eerder, het doel nog niet is bereikt.

Voorts geeft bij een vijfde van de projecten die rekenen op RRF-financiering, minstens één indicator (met streefdatum 2023 of eerder) aan dat het doel nog niet is bereikt²⁹. De Vlaamse Regering stelt in haar antwoord dat er geen probleem zal zijn om de Europese financiering te ontvangen. Bij VV160, een Europees hervormingsproject zonder RRF-financiering, is een indicator met streefdatum vóór eind 2023 niet gehaald.

²⁹ VV008, VV009, VV016, VV018, VV020, VV023, VV034, VV106.

2.5.2 Kwaliteit van de outputindicatoren

In zijn evaluatieverslag bij de VGR 2022 gaf het Rekenhof aan dat 53 van de 74 grondiger onderzochte projecten geschikte outputindicatoren hadden (of er geen behoorden te hebben), terwijl bij minstens 18 geen (degelijke) outputindicatoren waren geformuleerd. Aan die situatie veranderde weinig: de projecten zonder indicatoren hebben er nog altijd geen (hoewel dat wat is gemilderd door de omstandige projectvoortgangsbeschrijving bij VV109) en bij de andere projecten werden maar beperkte aanpassingen aangebracht. Inzake de formulering van tussentijdse streefwaarden is geen vooruitgang geboekt.

2.6 Afstemming VGR en Europese afspraken (OA)

Volgens de instructies van het departement KBUZA moeten de entiteiten duidelijk aangeven welke mijlpalen en indicatoren zijn afgesproken met de Europese Commissie. Ook het Rekenhof heeft in zijn evaluatieverslagen over de informatiekwaliteit van de VGR 2021³⁰ en VGR 2022 aanbevolen duidelijk de met de Europese Commissie afgesproken mijlpalen, indicatoren en streefwaarden aan te duiden.

Hoewel de Europese Raad eind 2023 het herziene NPHV, met als bijlage de herziene OA, goedkeurde, lopen nog onderhandelingen tussen België en de Europese Commissie om deze OA verder te finaliseren. De VGR 2023 ging echter niet op een uniforme manier om met het ontwerp van herziene OA. Zij heeft sommige mijlpalen en indicatoren uit de vernieuwde OA hernomen in de projectfiches met een verwijzing naar de (vernieuwde) OA, andere hernoemde ze zonder verwijzing naar de Europese afspraken³¹. Soms is de mijlpaal of indicator wel hernomen, maar met minder detaillering dan in de OA, wat risico's inhoudt voor een volledige realisatie. Sommige mijlpalen en indicatoren uit de OA staan helemaal niet in de VGR. Meestal gaat het dan om mijlpalen of indicatoren die gerealiseerd moeten worden met een gemeenschappelijke inspanning van verscheidene projecten³²; waarbij de opname van het toepasselijke deel van de mijlpaal of indicator veel zou kunnen verduidelijken.

De afstemming tussen de OA en de VGR zal een aandachtspunt blijven bij volgende rapporteringen. Ook al is het de taak van de Vlaamse Auditautoriteit (VAA) de correctheid en betrouwbaarheid van de gerapporteerde RRF-mijlpalen en -streefdoelen te beoordelen, toch is een rapportering door de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement daarover aangewezen. De Europese mijlpalen en indicatoren behalen is in principe cruciaal voor de financiering van een deel van het plan Vlaamse Veerkracht. Het is echter nog niet duidelijk hoe de EU zal omgaan met vertragingen (zie 2.7.1) en niet of maar gedeeltelijk gerealiseerde projecten en hervormingen.

Het ontwerp van herziene OA heeft een aantal streefdoelen op Belgisch niveau bepaald. Voor elk van deze streefdoelen vermeldt het wel een indicatieve verdeling over de betrokken overheden. Als de vernieuwde OA definitief worden goedgekeurd, zal dus alvast indicatief vaststaan welk deel van de resultaten Vlaanderen zal moeten behalen. De problematiek van de intra-Belgische verdeling, waarop het Rekenhof in zijn vorige verslag wees, zou daarmee opgelost zijn. In dat verslag verwees het Rekenhof ook nog naar een onduidelijke intra-Vlaamse en intra-projectverdeling van de streefwaarden. Op dat vlak heeft de VGR 2023 nog geen preciseringen aangebracht. Het is bijgevolg nog altijd onduidelijk wat de bijdrage van de Vlaamse (deel)projecten in de te behalen resultaten is.

³⁰ Vlaams Parlement, 67 (2021-2022) – Nr. 1.

³¹ Bv. Bij de projecten VV013, VV049, VV128.

³² Bv. VV020 tot VV023.

2.7 Aanwijzingen van vertraging

Zoals in zijn verslag over de VGR 2022, geeft het Rekenhof ook voor de VGR 2023 enige duiding bij de projecten met vertraging. Voor sommige projecten vermeldt de VGR de vertraging ten opzichte van mijlpalen in het verleden en in de toekomst (2.7.1). Voor enkele projecten is de vermelding op *schema* niet correct doordat al een of meer mijlpalen verstreken zijn (2.7.2).

2.7.1 Vertraging vermeld in de VGR

De covernota geeft terecht aan dat 50 projecten minstens één mijlpaal met vertraging hebben. Het betreft in totaal 107 mijlpalen. Die vertragingen situeren zich vooral bij mijlpalen met een streefdatum tot eind 2023 (75 mijlpalen) en, in mindere mate, bij mijlpalen die zich na 2023 situeren (32 mijlpalen). De meeste mijlpalen van de VGR situeren zich dan ook in 2023 en eerder (zie 2.4.1). De mijlpalen met vertraging betreffen ook projecten die deel uitmaken van het Vlaams deel van het NPHV en dus van belang zijn voor Europese (co)financiering. Zo kent de VGR 29 mijlpalen van 15 EU-projecten de status *vertraging* toe, waarvan 25 mijlpalen van 14 projecten met een streefdatum in 2023 of eerder.

Voor de meeste mijlpalen geeft de VGR wel aan waar de vertraging zich voordoet, maar zij duidt de onderliggende reden(en) maar bij ongeveer de helft van de 50 projecten. De VGR haalt uiteenlopende redenen aan voor vertragingen, waaronder capaciteitsproblemen³³, leveringsproblemen³⁴, problemen bij de procedure inzake overheidsopdrachten³⁵, vertragingen of problemen met vergunningen³⁶ en kostenstijgingen waardoor het budget ontoereikend is³⁷.

Het Rekenhof onderzocht alleen de vertragingen bij de 74 projecten met een initieel budget van 20 miljoen euro of meer. Voor negentien van die 74 projecten vermeldt de VGR een vertraging bij minstens één mijlpaal. Bij één daarvan (VV041) is alleen sprake van vertraging ten opzichte van een toekomstige mijlpaal. Zeven projecten zijn RRF-projecten. Verspreid over deze negentien projecten, is voor 32 mijlpalen die al verstreken zijn, vertraging vermeld. Een overzicht van die projecten en mijlpalen biedt [bijlage 1](#).

Het was voor het Rekenhof niet altijd mogelijk grondig na te gaan of de verklaring voor de vertragingen correct is, onder meer gelet op het beperkt aantal verantwoordingsstukken in de monitoringtool en het tijdsbestek van het onderzoek. In het algemeen stelde het wel vast dat veel infrastructuurwerken (zoals VV026, VV035, VV037, VV042, VV049 en VV156) vertraging kennen, een problematiek die het Rekenhof al in eerdere audits heeft vastgesteld. De soms vage omschrijving van de mijlpalen bij deze projecten³⁸ bemoeilijkt daarbij ook een eenduidige statusbepaling. Voor een aantal projecten werden de data van de mijlpalen, rekening houdend met de gekende procedures, te optimistisch ingeschat (VV001, VV003 en VV008).

³³ VV006, VV040, VV065, VV088, VV117, VV129.

³⁴ VV049, VV106.

³⁵ VV052, VV094, VV156.

³⁶ Bijvoorbeeld VV034, VV040, VV041, VV104.

³⁷ VV077, VV085, VV086, VV091, VV104.

³⁸ Bijvoorbeeld: *bouwen van* verduidelijkt niet of bouwwerken moeten zijn gegund, aangevangen, voorlopig opgeleverd,...

2.7.2 Vermelding op schema niet correct

Dit verslag stelde al dat mijlpalen met een streefdatum in 2023 onterecht de status *op schema* krijgen (2.4.1). Ook bij vijf projecten met een initieel budget van minstens 20 miljoen euro kregen twaalf mijlpalen met een streefdatum in 2023 of vroeger onterecht de status *op schema*.

Vaak blijft het gissen naar de correcte status in die gevallen, wat bezwaarlijk een degelijke rapportering kan worden genoemd. De oorzaak is vaak de kwaliteit van de mijlpaal: soms werd geen realisatiedatum bepaald of is het niet duidelijk wat bereikt moet zijn. Bij, bijvoorbeeld, een continue actie zonder eenduidig eindpunt, kan de status niet correct worden vastgesteld. Zoals aangegeven in het onderstaande overzicht, kan de status ook *gerealiseerd* zijn of *vertraging*.

Tabel 5 – Projecten met mijlpalen met foutieve vermelding op schema

	Mijlpaal	Verklaring vertraging
VV045 – Inzetten op kwaliteit en good governance van WZC & vooruitschuif nieuw beleid	2023 Q2, Q3 en Q4	Voor vijf mijlpalen 2023 vermeldt de VGR <i>op schema</i> . De juiste status is niet eenduidig bepaalbaar door de omschrijving van de mijlpalen. Het is niet duidelijk wat precies bereikt moet zijn.
VV049 – Laadpalen – Versnelde uitrol laadinfrastructuur	2022 Q4	Voor twee mijlpalen in 2022 vermeldt de VGR <i>op schema</i> . Het gaat om twee continue acties. Een mijlpaal betreft echter een actie die moet afgerond zijn op een bepaalde datum. Continue acties kunnen dan ook niet via een mijlpaal opgevolgd worden, waardoor geen correcte status kan opgenomen worden.
VV104 – Veerkrachtige steden na Corona (extra oproep stadsvernieuwing)	Onbepaald	Voor twee mijlpalen in 2023 vermeldt de VGR <i>op schema</i> . Aangezien de datum van de mijlpalen niet vastgelegd is, kan de status niet worden bepaald.
VV111 – Hefboomrelanceprojecten	2022 Q4	Voor één mijlpaal 2022 (beslissing begunstigden) vermeldt de VGR <i>op schema</i> . Op een na werden alle beslissingen in 2022 genomen, zodat de mijlpaal werd gerealiseerd met een kleine vertraging.
VV116 – Elektronisch patiëntendossier – Geïntegreerd zorg- en ondersteuningsplan	2023 Q4	Voor drie mijlpalen 2023 vermeldt de VGR <i>op schema</i> . Een van deze mijlpalen zou volgens de VGR gerealiseerd zijn, zodat de status <i>gerealiseerd</i> zou moeten zijn. Voor de twee andere mijlpalen wordt geen realisatie aangetoond, zodat de correcte status wellicht <i>vertraging</i> is.
VV126 – Call groene warmte	2023 Q1	Voor één mijlpaal (Gunning van opdrachten in het kader van de aanbesteding voor projecten van hernieuwbare energie of afvalwarmte in het kader van de maatregel Call groene warmte) vermeldt de VGR <i>op schema</i> . De call werd pas in september 2023 opgestart, zodat de status alleen <i>vertraging</i> kan zijn.

Hoofdstuk 3

Evaluatie van de financiële voortgangsinformatie

3.1 Relanceprovisie

De relanceprovisietabel geeft weer hoeveel middelen de begroting 2021 heeft bestemd als relanceprovisie³⁹ en in welke mate die provisie in 2021, 2022 en 2023 werd herverdeeld naar de beleidsdoelstellingen die de relanceprojecten uitvoeren.

Tabel 6 – Relanceprovisie (in miljoen euro)

	VAK	VEK
Initiële begroting 2021	4.300,0	4.300,0
Begrotingsaanpassing 2021	+0,0	-2.300,0
Herverdelingen 2021	-1.729,0	-334,1
Beschikbare middelen op 31/12/2021	2.571,0	1.665,9
Initiële begroting 2022	2.571,0 ⁴⁰	1.600,0
Begrotingsaanpassing 2022	+0,0	+0,0
Herverdelingen 2022	-2.388,2	-1.043,1
Beschikbare middelen op 31/12/2022	182,8	556,9
Initiële begroting 2023	0,0	1.140,9
Begrotingsaanpassing 2023	0,0	-31,7
Herverdelingen 2023	0,0	-1.017,2
Beschikbare middelen op 31/12/2023	0,0	92,0

Bron: Begroting en rekeningen 2021, 2022 en 2023

In de initiële begroting 2021 voorzag de Vlaamse Regering in een eenmalige enveloppe van 4,3 miljard euro voor het *Plan Vlaamse Veerkracht*. Zij situeerde de vastleggings- en vereffeningskredieten daarvoor integraal als een provisie bij het departement Financiën en Begroting.

In het begrotingsjaar 2021 heeft de Vlaamse Regering uit de relanceprovisie 1.729,0 miljoen euro vastleggingskredieten herverdeeld. Het ongebruikte saldo werd overgedragen naar 2022. In het begrotingsjaar 2022 werd 2.388,2 miljoen euro herverdeeld, waardoor een ongebruikt saldo van 182,8 miljoen euro⁴¹ overbleef. Aangezien de begroting 2022 geen overdrachtsbepaling naar 2023

³⁹ CBo-1CBG2AH-PR, dat is het totale krediet voor de 158 relanceprojecten. Het krediet voor de 22 hervormingsprojecten is opgenomen onder de reguliere kredieten.

⁴⁰ Art. 9 van het decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021.

⁴¹ Dit is het eindsaldo 2022 op het begrotingsartikel van de relance-provisie: CBo-1CBG2AH-PR.

bevatte, verviel dat saldo op het einde van 2022. In 2023 bevatte de relanceprovisie geen middelen meer om bijkomende vastleggingen op aan te rekenen.

De begroting 2023 voorzag in een vereffeningskrediet van 1.109,2 miljoen euro voor de centrale relanceprovisie bij het departement Financiën en Begroting. De algemene toelichting bij de begrotingsaanpassing 2023 bevatte een raming per relanceproject, die de opbouw van dat bedrag onderbouwde. In de loop van 2023 werd vanuit dit krediet 1.017,2 miljoen euro herverdeeld, wat een onderbenutting van 92,0 miljoen euro betekent.

3.1.1 Hervormingsprojecten

De beslissing van de Vlaamse Regering van 5 februari 2021 over de monitoring vereist een gelijkwaardige rapportering over de investerings- en hervormingsprojecten: *Concreet rapporteren we dus de komende jaren drie keer per jaar inhoudelijk over 180 projecten (158 + 22) en de investeringen die eraan gekoppeld zijn. Deze uitgebreide rapportering die de basis vormt voor een mededeling aan de Vlaamse Regering, wordt telkens vertaald in een helder communicatief verhaal.*

Het Rekenhof stelde opnieuw vast dat de financiële duiding in de voortgangsrapportering alleen inging op de 159 eenmalige investeringsprojecten⁴² die vanuit de relanceprovisie worden gefinancierd. Voor een toelichting over de 22 hervormingsprojecten verwijst de Vlaamse Regering naar de jaarlijkse beleids- en begrotingstoelichtingen van de betrokken beleidsdomeinen, maar tot nu toe was die toelichting in de BBT's onvoldoende om de financiële en budgettaire impact van de hervormingsprojecten te kunnen beoordelen.

3.1.2 REPowerEU⁴³

REPowerEU wil Europa tegen 2030 onafhankelijk maken van Russische olie en aardgas. Het plan zet in op energiebesparing, de productie van schone energie en de diversificatie van de energievoorziening. Het aandeel van België in de REPowerEU-subsidies bedraagt 281,7 miljoen euro.

Het Overlegcomité van 10 maart 2023 paste voor de verdeling van de REPowerEU-subsidies de RRF-verdeelsleutel (38,06%) toe. Conform die verdeelsleutel heeft Vlaanderen recht op 107,2 miljoen euro. Naar aanleiding van een beslissing van de Europese Commissie besliste de Vlaamse Regering de overblijvende 100,8 miljoen euro BAR-middelen toe te voegen aan het REPowerEU budget, wat het totaal brengt op 208,0 miljoen euro. De aangepaste begroting 2023 nam het volledige budget (208 miljoen euro) op als bijkomend vastleggingskrediet en voorzag in een vereffeningskrediet van 10% van dit bedrag (20,8 miljoen euro). Aangezien Europa de REPowerEU-uitgaven volledig financiert, werd hetzelfde bedrag ook ingeschreven als begrotingsontvangst⁴⁴.

In de loop van 2023 werden uit de centrale REPowerEU-provisie 49,7 miljoen euro vastleggingskredieten⁴⁵ en 1,2 miljoen euro vereffeningskredieten herverdeeld. De herverdeling van de vastleggingskredieten had voor 39,5 miljoen euro betrekking op het project LED-verlichting en voor 10,2 miljoen euro op de energetische renovatie van het VRT-gebouw. De effectieve uitvoering van de vastleggingskredieten bedroeg in totaal 58 miljoen euro, wat 8,3 miljoen euro meer is dan de

⁴² Project VV181 – Oekraïne, ondersteuning van landbouw en visserij is in de loop van 2022 toegevoegd.

⁴³ eur-lex.europa.eu/legal-content.

⁴⁴ CBo-9CBGAAF-OW.

⁴⁵ Het onbelaste krediet saldo op 31 december 2023 werd overgedragen naar 2024 (158,3 miljoen euro) volgens artikel 5 van het uitgavendecreet bij begrotingsaanpassing 2023).

herverdeling. Voor het project van de LED-verlichting werd immers een overschrijding geboekt van 8,3 miljoen euro doordat ook de btw op dit project werd vastgelegd. Die btw wordt niet gefinancierd met *REPowerEU*-middelen⁴⁶ en dient dus gefinancierd te worden met reguliere middelen⁴⁷.

De vereffeningen (1,2 miljoen euro) hadden betrekking op de energetische renovatiewerken aan het VRT-gebouw. De vereffeningen worden ook meteen aangerekend als ESR-ontvangsten, gelet op de volledige Europese financiering van deze projecten. Kasmatig werden in 2023 nog geen opbrengsten gerealiseerd. De voorfinanciering van 41,6 miljoen euro werd gestort op 13 februari 2024.

De begrotingsdocumenten bevatten geen inhoudelijke details over de projecten die met die centraal aangelegde provisie gefinancierd worden. De verschillende maatregelen in het kader van *REPowerEU* werden vastgelegd in de *Analyse van het herstel- en veerkrachtplan voor België* van 16 november 2023⁴⁸. De onderstaande tabel toont de samenstelling van de vastleggingskredieten en de vereffeningkredieten, alsook de effectieve uitvoering van de projecten op basis van deze gegevens.

Tabel 7 – *REPowerEU* (in miljoen euro)

	Beleidsruimte	Vastleggingen			Vereffeningen		
		Herlevingen 2023	Uitvoering 2023	Krediet 2024	Herlevingen 2023	Uitvoering 2023	Krediet 2024
Mijn VerbouwPremie	51,0			51,0	0,0		Geen detail beschikbaar
Energetische investeringen in overheidsgebouwen	25,5			25,5	0,0		
Energetische investeringen scholen GO!	25,5			25,5	0,0		
Energetische investeringen in zorginfrastructuur (VIPA)	24,0			24,0	0,0		
Oproep innovatieve productie-initiatieven hernieuwbare energie (VLAIO)	19,0			19,0	0,0		
Oproep klimaatmaatregelen in de landbouw	5,0			5,0	0,0		
Energetische renovatie VRT-gebouw	10,2	10,2	10,2	0,0	1,2	1,2	
Verledding openbare verlichting	39,5	39,5	47,8	0,0	0,0		
Renovatie en Energiemaatregelen Agentschap Wegen en Verkeer	8,4			8,4	0,0		
Totaal	208,0	49,7	58,0	158,3	1,2	1,2	75,4

Bron: begrotingen 2023 en 2024 en monitoringrapport 2023 (d.d. 1 maart 2024)

⁴⁶ 3MH240

⁴⁷ MDU-3MHH2RA-WT, basisallocatie 3MH240.

⁴⁸ eur-lex.europa.eu/legal-content/ADD_2.

Deze projecten stonden niet in het oorspronkelijke relanceplan Vlaamse Veerkracht en het zesde monitoringrapport rapporteert er niet over. Vanuit Europees perspectief maken zij wel deel uit van het aangepaste Nationaal Plan voor Herstel en Veerkracht.

3.2 Financiële uitvoering van de relanceprojecten

De onderstaande tabel vat een aantal kerncijfers uit de meest recente voortgangsrapportering van december 2023 samen per speerpunt, aangevuld met enkele meer recente gegevens uit het monitoringrapport 2023 van 1 maart 2024.

Tabel 8 – Relanceplan Vlaamse Veerkracht – speerpunten (in miljoen euro)

	Beleidsruimte eind 2022	Beleidsruimte eind 2023	Vastleggingen		Vereffeningen			
			Cumul. eind 2022	Cumul. eind 2023	Raming BA 2023	Monitoring-rapport relance	Uitvoerings-rapport van 1 maart 2024	Cumul. eind 2023
Economie en samenleving verduurzamen	1.594,4	1.594,4	1.560,0	1.570,2	494,3	220,2	308,3	666,7
Investeren en infrastructuur	1.146,4	1.146,4	1.197,2	1.196,9	339,2	193,2	231,5	523,3
Vlaanderen digitaal transformeren	438,0	438,0	433,5	437,0	112,2	115,4	123,7	269,7
Investeren in mensen en talenten	730,0	730,0	697,9	708,1	81,7	217,3	227,6	631,0
Het Vlaamse zorg- en welzijnssysteem versterken	270,9	270,9	193,2	193,7	45,5	30,7	31,3	159,2
De Coronacrisis beheren en <i>Brexit</i>	114,2	114,2	44,1	60,1	34,0	18,4	18,7	58,1
De overheid efficiënter maken	10,0	10,0	3,3	2,8	2,1	0,3	0,3	1,9
Totaal	4.303,9	4.303,9	4.129,3	4.168,9	1.109,2	795,5	941,5	2.309,9

Bron: voortgangsrapportages, monitoringrapport 2023 (d.d. 1 maart 2024)

De uitvoeringscijfers in de zesde voortgangsrapportage geven de toestand van de boekhouding weer op 31 december 2023. Zij geven aan welke transacties voor de relanceprojecten tot op dat fotomoment⁴⁹ in de boekhouding zijn geregistreerd. Het Rekenhof ging na of deze uitvoeringscijfers in de voortgangsrapportage aansluiten met de boekhouding. Het Rekenhof onderzocht ook in welke mate de transacties die zijn aangerekend op de relanceprojecten, inhoudelijk uitgaven

⁴⁹ Het fotomoment op 31 december is een compromis. Het Rekenhof had initieel voorgesteld de voortgangsrapportering te baseren op de definitieve jaarcijfers, maar de Vlaamse Regering wou vroeger communiceren. Het was niet haalbaar om de definitieve jaarafsluiting af te wachten. Daarom is de voortgangsrapportering gebaseerd op voorlopige cijfers, en volgt een actualisatie in de volgende voortgangsrapportering op basis van definitieve jaarcijfers.

(en ontvangsten) betreffen die verband houden met deze projecten. Het stelde daarbij geen afwijkingen vast.

Net als de voorbije jaren verschillen de uitvoeringscijfers in de voortgangsrapportage van de meer recente uitvoeringscijfers over 2023. Het monitoringrapport 2023 van 1 maart 2024 vermeldt 941,5 miljoen euro relanceuitgaven, wat 146,0 miljoen euro meer is dan de cijfers in de voortgangsrapportage. De totalen per speerpunt van dit aangepast bedrag zijn opgenomen in de bovenstaande tabel. Dat zijn nog altijd voorlopige cijfers, want er kunnen nog bijstellingen plaatsvinden tijdens de afsluitingsprocedures in het kader van de opmaak van de jaarrekening(en). De uitvoeringscijfers van de begroting worden gefinaliseerd in de loop van maart 2024 en voorgelegd aan het Vlaams Parlement in mei 2024.

3.2.1 Vastleggingskredieten

31 december 2022 was een belangrijke mijlpaal in de uitvoering van het relanceplan. Uiterlijk op die datum dienden alle relance-vastleggingen genomen en geboekt te zijn. Ongebruikte vastleggingskredieten werden niet overgedragen naar 2023.

Ten opzichte van de vijfde voortgangsrapportage en de algemene rekening 2022 steeg het vastgelegde bedrag toch nog met 39,1 miljoen euro. Enerzijds was de rapportering 2022 van enkele rechtspersonen onvolledig (22,4 miljoen euro); anderzijds vond in 2023 nog 15,6 miljoen euro bijkomende vastleggingen plaats, waarvan het overgrote deel betrekking had op de *Brexit*-projecten (15,2 miljoen euro). Voor deze projecten was de limietdatum immers 31 december 2023.

Vanuit het project VVo54⁵⁰ werd 9 miljoen euro overgedragen naar klimaatacties, maar deze middelen blijven onterecht vermeld in de voortgangsrapportage als beleidsruimte en vastgelegde kredieten.

3.2.2 Vereffeningskredieten

Voor de vereffeningskredieten 2023 raamde de begroting 2023 een krediet van 1.109,2 euro op de relance-provisie. De voortgangsrapportage over de Vlaamse Veerkracht vermeldt dat 795,5 miljoen euro vereffend werd. Het recentere monitoringrapport over de begrotingsuitvoering 2023 (op 1 maart 2024) vermeldt een bedrag van 941,5 miljoen euro, wat een onderbenutting betekent van 167,7 miljoen euro. Het onderstaande overzicht toont de projecten met de belangrijkste onderbenutting en de projecten met belangrijke overschrijdingen.

---

⁵⁰ Iedereen Digitaal, toegang tot computers en internet.

Tabel 9 – Projecten met de belangrijkste afwijkingen⁵¹ tussen vereffeningkredieten en vereffeningen

	BA 2023 ⁵²	Uitvoering VEK 2023 monitoring-rapport relance	Uitvoering VEK 2023 uitvoerings-rapport 1 maart 2024	Vershil BA 2023 met uitvoerings-rapport
VV006 – Financiering energieluik woningrenovatiepremie	109,1	-0,2	24,7	84,4
VV013 – De inrichting van een groter en veiliger fietsnetwerk (incl. fietstoegang economische poorten en jaagpaden) maakt de fiets een aantrekkelijker vervoersmiddel en helpt zo het gebruik van personenwagens te reduceren	88,0	36,2	51,8	36,2
VV014 – Fietsinfrastructuur aan gemeentewegen	35,0	8,3	8,3	26,7
VV015 – Digitale versnelling leerplichtonderwijs (digisprong)	0,0	130,1	130,7	-130,7
VV018 – Opleidingsoffensief arbeidsmarkt	39,8	25,7	29,2	10,6
VV019 – Versterken Levenslang Blijven Leren	0,0	22,6	22,6	-22,6
VV021 – Onderzoeksinfrastructuur (bij Strategische Onderzoekscenari's (SOC's), speerpuntclusters, Vlaamse onderzoeksinstellingen en hoger onderwijs)	30,5	15,6	16,6	13,9
VV036 – Natte natuur	25,6	9,4	9,5	16,1
VV045 – Inzetten op kwaliteit en good governance van WZC & vooruitschuif nieuw beleid	21,6	8,3	8,4	13,2
VV047 – Waterstofonderzoek	30,0	6,1	6,1	23,9
VV048 – Investering LED-verlichting gewestwegen (VEKP)	21,9	8,4	10,2	11,7
VV051 – Gemeente zonder gemeentehuis	0,6	11,9	11,9	-11,3
VV099 – Investerings in de ontwikkeling en promotie van onroerend erfgoed	19,9	7,9	8,3	11,6
VV109 – VLAIO Brexit-actieplan	15,9	1,0	0,0	15,9
VV111 – Hefboomrelanceprojecten	23,9	10,8	7,9	16,0
Andere				52,0
Totale onderbenutting				167,7

⁵¹ Meer dan 10 miljoen euro.

⁵² Algemene toelichting bij de begrotingsaanpassing 2023, bijlage 7: docs.vlaamsparlement.be.

Voor deze verschillen zijn er een aantal verklaringen:

- **VVoo6:**

Sinds 1 oktober 2022 kunnen particulieren en bedrijven aan één online loket (Mijn VerbouwPremie) een premie aanvragen voor renovatie én energiebesparende investeringen. De projectomschrijving licht toe dat de relancemiddelen worden ingezet voor de financiering van een deel van de energiegerelateerde onderdelen van deze nieuwe, geïntegreerde premie. De premies die niet vergoed kunnen worden met de relancemiddelen, worden vergoed met de net-tarieven, tenzij de Vlaamse uitgavenbegroting of het energiefonds daarvoor expliciet in bijkomende middelen zouden voorzien, zoals bepaald in het energiebesluit van 19 november 2010.

Dit relanceproject financiert een deel van de Mijn VerbouwPremies. Het totaal relancebudget van 180 miljoen euro werd in 2021 vastgelegd op basis van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 2021 houdende toekenning van vergoedingen aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders ter financiering van openbare dienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik. De inkooporders werden geboekt op de netbeheerders, rekening houdend met hun aandeel in het totaal aantal eindafnemers op 1 mei 2021. De beheerders keren dan de premies uit aan de individuele afnemers.

De VEK uitvoering van dit relanceproject tot en met 2023 ziet er uit als volgt:

2021	2022	2023, meting 6 (dec 2023)	2023, op 1 maart 2024	Cumulatief t.e.m. 2023
-	0,9	-0,2	24,8	25,6

Tot eind 2022 vond maar 0,9 miljoen euro aanrekeningen op de vereffeningkredieten plaats. Voor 2023 was een vereffeningkrediet van 109 miljoen euro geraamd, terwijl de uitvoering slechts 24,8 miljoen euro bedroeg.

De voortgangsrapportage rapporteerde de uitgaven van 2023 nog niet, maar het monitoringrapport over de begrotingsuitvoering 2023 d.d. 1 april 2024 telde die wel mee.

Volgens de administratie voorziet de algemene uitgavenbegroting 2024⁵³ in veel minder krediet, waardoor de vereffeningen met betrekking tot relanceproject VVoo6 in 2024 hoofdzakelijk aangerekend zullen worden op de relancekredieten.

Voor relanceproject VVoo6 raamt de algemene toelichting bij de initiële begroting 2024 de vereffeningen op 70 miljoen euro.

De aanrekening op verschillende begrotingsposten heeft een impact op het vorderingsaldo van de Vlaams overheid: RRF-uitgaven worden immers geneutraliseerd door ESR-ontvangsten van Europese gelden, terwijl aanrekeningen op de reguliere begroting wegen op het vorderingensaldo.

Volgens de VGR wordt ook in het kader van *REPowerEU* in 51 miljoen euro extra voorzien om de doelstelling van dit project te realiseren. In de loop van 2023 vond nog geen aanrekening op deze kredieten plaats.

- **VVo13-048:**

Het beleidsdomein MOW gaf als algemene verklaring voor de onderbenutting van de kredieten voor dit project dat de uitvoering van de projecten trager verloopt dan werd ingeschat bij de begrotingsaanpassing 2023. Het duidde de oorzaken van de vertraging niet verder.

- **VVo14:**

De aanvragen van voorschotten of saldi liepen minder vlot binnen dan initieel ingeschat. De besturen kunnen pas een voorschot aanvragen na gunning van de werken en het saldo pas na oplevering van de werken. De weg voorafgaand aan de gunning is vrij lang en vergt tal van noodzakelijke stappen. De projectstuurgroep Mobiliteit, waarin de relevante stakeholders mobiliteit zetelen (provincie, lokale politie, departement MOW, AWV ...), moet de projecten bespreken. Vaak moeten de gemeenten een *unieke verantwoordingsnota* opmaken voor de fietsinfrastructuur, waarin zij het project uiteenzetten vanuit verschillende invalshoeken (inpasbaarheid in de omgeving, huidige verkeerssituatie, voorgestelde infrastructuuringrepen, kostprijsinschatting). Voor sommige projecten is een omgevingsgunning noodzakelijk, wat impliceert dat de nodige stappen doorlopen moeten worden voor de opmaak van een omgevingsdossier en de aanvraag van de omgevingsvergunning. Sommige projecten vergen ook grondverwervingen voor de fietspadaanleg. Zelfs na het akkoord van de eigenaar, vereist dat enkele stappen: grondgebonden informatie bij de notaris opvragen, de akte verlijden ... Een deel van de fietspaden gaat gepaard met nutsvoorzieningswerken, zoals de heraanleg van rioleringen. Ervaring leert dat die afstemming vaak vertraging oploopt. Voor projecten waar de aanleg van de fietsinfrastructuur bijna is opgeleverd, worden de aanvragen van voorschotten en saldi zoveel mogelijk gebundeld. Na de gunning is de uitvoering van de werken onderhevig aan weerverlet (zo kan asfalteren niet doorgaan bij te veel neerslag of te lage temperaturen).

Het Agentschap Binnenlands Bestuur verwacht dat het merendeel van de projecten begin tot medio 2025 gegund en uitgevoerd zullen zijn. De besturen kunnen tot 15 september 2025 voorschot- of saldo-aanvragen indienen.

- **VVo15:**

de budgettaire aanrekening van dit project is afhankelijk van de registratie van de ICT-uitgaven door de scholen in het schoolloket. Het departement OV heeft weinig vat op de effectieve aanrekeningen. De algemene toelichting bij begrotingsaanpassing 2023 heeft alle resterende uitgaven geraamd voor uitvoering in 2026 (143,5 miljoen euro), terwijl uit het monitoringrapport blijkt dat vanaf 2024 nog slechts 13,4 miljoen euro⁵⁴ moet worden vereffend. De begroting 2023 bevat onterecht geen raming van vereffeningskredieten. Volgens de administratie was die raming intussen verouderd. De projectduiding licht de bijstellingen ervan evenwel niet toe.

- **VVo18:**

De administratie gaf aan dat ongeveer 4 miljoen euro van de onderbenutting betrekking had op het (online) opleidingsaanbod, onder andere door minder trajecten voor het rijbewijs B en minder aankoop en ontwikkeling van online opleidingen dan gebudgetteerd. Drie miljoen euro

---

⁵⁴ Totale uitvoering VAK (374,8 miljoen euro); totale uitvoering VEK (361,4 miljoen euro) volgens monitoringrapport.

had betrekking op het actieplan e-leren, waar de overheveling van middelen van VV128 naar VV018 ervoor zorgde dat deze middelen pas zullen worden aangewend vanaf 2024.

- **VV019:**
Net als voor project VV015, voorzag de begrotingsaanpassing 2023 voor dit relanceproject niet in vereffeningskredieten. Tijdens het onderzoek van de initiële begroting 2024 (in november 2023) deelde de administratie een aangepaste vereffeningskalender mee, waarin zij de raming voor 2023 aanpaste naar 24,6 miljoen euro. De bijstelling van de ramingen werd echter niet toegelicht in de duiding van het project.
- **VV021:**
De lagere uitvoering in 2023 komt doordat de deelnemers aan dit project de schuldvorderingen niet tijdig hebben ingediend, waardoor de eerstvolgende betaalschijf nog niet kon worden uitbetaald.
- **VV036:**
De onderbenutting is te wijten aan een vertraging in de uitvoering van de projecten, onder meer door de natte weersomstandigheden in het najaar.
- **VV045:**
De raming in de algemene toelichting bij de begrotingsaanpassing 2023 steunt op de financiële rapportering over het relanceplan uit april 2023. De VEK-inschatting werd doorheen het jaar bijgesteld naargelang de voortgang van de deelprojecten.
- **VV047:**
De uitbetaling van de subsidies geschiedt in schijven. Die schijven zijn gekoppeld aan voorwaarden inzake de investeringsvoortgang. De uitvoering van deze investeringen door de begunstigden verloopt trager dan aanvankelijk ingeschat, onder meer door onzekerheid over de Europese regelgeving.
- **VV051:**
De raming uit de algemene toelichting bij begrotingsaanpassing 2023 steunt op de financiële rapportering over het relanceplan uit april 2023. De VEK-inschatting werd doorheen het jaar bijgesteld naargelang de voortgang van de deelprojecten.
- **VV099:**
Van de gebudgetteerde bedragen voor de terugdringing van de wachtlijsten werd nog maar een minimum uitbetaald. De oorzaak daarvan is dat de administratie moeilijk kan inschatten wanneer zij de onroerend-erfgoedpremies zal moeten uitbetalen. De inschatting die zij gemaakt heeft, was overschat.
- **VV109:**
De onderbenutting is te wijten aan de voortgang van de projecten, die trager verloopt dan aanvankelijk ingeschat.

- **Vviii:**

De hefboomrelanceprojecten omvatten zowel gerichte investeringen in toeristische infrastructuur, als projectoproepen. Op het moment van de raming van de vereffeningskredieten heeft Toerisme Vlaanderen onvoldoende inzicht in de vooruitgang en uitvoeringsstatus van de verschillende projecten. De opmaak van een gedetailleerde raming op projectniveau is immers tijdsintensief. Om een volledige aanrekening van de verbintenissen te garanderen, opteert Toerisme Vlaanderen ervoor, ruim voldoende budget aan te vragen. In het kader van de jaarafsluiting brengt het de vooruitgang van de projecten in kaart en maakt het een gedetailleerde rapportering op, die een correcte aanrekening van de kredieten mogelijk maakt. De onderbenutting die blijkt uit deze rapporteringen, heeft zowel betrekking op de subsidies voor projectoproepen als op de infrastructuurwerken.

Voor de uitvoering van de projectoproepen ging Toerisme Vlaanderen initieel uit van een gelijke verdeling over de kalenderjaren 2023 en 2024. De werkelijke uitvoering kent echter vertraging, onder andere als gevolg van kredieitherverdelingen tussen verschillende thema's. Het zwaartepunt van de uitvoering verschuift daardoor naar 2024 (70% in plaats van de eerder voorziene 50%). De kredieten voor de geplande infrastructuurwerken werden integraal vastgelegd eind 2022. De uitvoering van deze bouwprojecten kent echter vertraging. In 2023 werden voornamelijk vergunningen aangevraagd, ontwerpen opgemaakt en aanbestedingen gedaan. De werkelijke uitvoering van de bouwwerken zal plaatsvinden in de volgende jaren.

3.3 Europese financiering

3.3.1 Algemeen

De Europese Commissie heeft de berekening van de maximale financiële bijdrage die de lidstaten zullen ontvangen uit de faciliteit voor herstel en veerkracht, op 30 juni 2022⁵⁵ op basis van de definitieve bbp-cijfers geactualiseerd. Doordat de economische groei in 2021 sterker was dan in het najaar van 2020 was voorspeld, ontvangt België maar 4,52 miljard euro Europese subsidies, bijna 24% minder dan de initieel geraamde 5,92 miljard euro. Het overlegcomité heeft de verdeling van dit bedrag over de verschillende entiteiten op 10 maart 2023 vastgelegd. Dat bracht de geraamde Europese RRF-subsidie voor Vlaanderen op 1,722 miljard euro⁵⁶.

De Vlaamse Regering heeft altijd aangegeven dat zij het relanceprogramma van 4,3 miljard euro toch onverkort zal uitvoeren. De minderontvangsten uit Europa zal zij met eigen middelen (schuldfinanciering) opvangen.

Op 16 november 2023 wijzigde de Europese Raad zijn uitvoeringsbesluit⁵⁷ betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor België. Daarmee stelde de Europese Unie een financiële bijdrage ter beschikking van België in de vorm van 5.033,9 miljoen euro niet terugbetaalbare steun. Dat bedrag is de som van de RRF- (4.523,4 miljoen euro) en de *REPowerEU*-steun (510,6 miljoen euro)⁵⁸. De raad keurde tegelijk de transfer van ongebruikte

⁵⁵ commission.europa.eu/update-maximum-financial-contribution-rrf-grants.pdf.

⁵⁶ 38,1% van totale steun van België.

⁵⁷ Uitvoeringsbesluit tot wijziging van het uitvoeringsbesluit (EU) (ST 10161/21 en ST 10161/21 ADD 1) van 13 juli 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor België.

⁵⁸ De BAR middelen zijn niet in dit bedrag opgenomen. Zij worden verwerkt via de beheersautoriteit bij het VLAIO.

BAR-middelen naar *REPowerEU* goed (228,8 miljoen euro). De onderstaande tabel geeft een overzicht van deze steun per entiteit en per enveloppe:

Tabel 10 – Europese steun (in miljoen euro)

	RRF	REPowerEU	BAR
Vlaanderen voor BAR transfer	1.721,6	107,2	244,1
BAR transfer	0,0	+100,8 ⁵⁹	-100,8
Vlaanderen na BAR Transfer	1.721,6	208,0	143,2
Waals Gewest/Gemeenschap voor BAR transfer	1.507,8	93,9	110,8
BAR transfer	0,0	+107,1	-107,1
Waals Gewest/Gemeenschap na BAR Transfer	1.507,8	201,0	3,8
Brussel voor BAR transfer	301,6	18,8	31,7
BAR transfer	0,0	+21,0	-21,0
Brussel na BAR Transfer	301,6	39,7	10,7
Federale overheid (geen transfer)	954,3	59,4	0,0
Duitstalige gemeenschap (geen transfer)	38,2	2,4	0,0
Totaal	4.523,4⁶⁰	510,5	157,7

Bron: middelenverdeling volgens het Overlegcomité van 10 maart 2023 en uitvoeringsbesluit van de Europese Raad van 16 november 2023

Met de wijziging voorziet de Europese Raad erin dat de RRF- en *REPowerEU*-steun uitbetaald wordt in zes schijven, maar heeft daarvoor nog geen exacte timing bepaald.

Tabel 11 – Overzicht betaalaanvragen (in miljoen euro)

	RRF + REPowerEU
Eerste betaalaanvraag (29 september 2023 verstuurd)	974,0
Tweede betaalaanvraag	1.006,6
Derde betaalaanvraag	711,7
Vierde betaalaanvraag	1.022,8
Vijfde betaalaanvraag	560,0
Zesde betaalaanvraag	758,8
Totaal	5.033,9

⁵⁹ De BAR-transfer naar *REPowerEU* bedraagt 100,8 miljoen euro, in plaats van de 57,8 miljoen euro die vermeld was in het document van het Overlegcomité van 10 maart 2023.

⁶⁰ Dit bedrag wijkt licht af van de cijfers in het document van het Overlegcomité van 10 maart 2023.

Op 14 oktober 2022⁶¹ had de Vlaamse Regering al de eerste betalingsaanvraag voor de Vlaamse projecten in het nationale relanceplan goedgekeurd. Bij deze aanvraag werden de documenten gevoegd waaruit bleek dat de Vlaamse overheid de drie eigen mijlpalen had gehaald. De Europese Commissie gaat echter niet alleen na of Vlaanderen zijn mijlpalen heeft behaald, maar beoordeelt alle mijlpalen op het niveau van het Belgische relanceplan voor zij tot betaling overgaat. Uiteindelijk diende België de betaalaanvraag voor de uitbetaling van een eerste schijf van 974,0 miljoen euro pas op 29 september 2023 bij de Europese Commissie in. Dat bedrag wordt met 13% verlaagd voor de vereffening van de prefinanciering, wat maakt dat de eerste schijf neerkomt op netto 847,4 miljoen euro. Volgens de huidige verdeelsleutel is daarvan 322,5 miljoen euro bestemd voor Vlaanderen.

De beoordelingsprocedure van de eerste betalingsaanvraag loopt nog steeds, niettegenstaande het departement Financiën en Begroting op het moment van het begrotingsonderzoek (november 2023) verwachtte dat de uitbetaling tegen januari 2024 zou plaatsvinden. In de commissievergadering voor algemeen beleid, financiën, begroting en justitie van 23 januari 2024 gaf de minister-president een stand van zaken⁶² over deze vertraging en stelde hij dat betalingsaanvraag twee en drie zullen worden samengevoegd, met eventueel een impact van de beoordeling van de eerste betalingsaanvraag. De begroting 2024 heeft rekening gehouden met een kasmatige uitbetaling van deze drie betalingsschijven voor in totaal 973,7 miljoen euro.

De onderstaande tabel toont per begrotingsronde hoeveel de Vlaamse overheid sinds 2021 zou uitgeven voor het relanceplan (vereffeningen) en hoe zij die uitgaven zou financieren (met Europese steun en schuldopname).

Tabel 12 – Begrote en effectieve uitvoering van relance- en RRF-steun⁶³ (in miljoen euro)

	Uitvoering relance (VEK)	Europese steun	
		ESR-aanrekening	Op kasbasis ⁶⁴
Initiële begroting 2021	4.300,0	0,0	0,0
Begrotingsaanpassing 2021	2.000,0	1.048,8	549,2
Effectieve uitvoering 2021	218,8	124,7	293,1
Initiële begroting 2022	1.600,0	839,1	445,0
Begrotingsaanpassing 2022	1.600,0	639,0	421,6
Effectieve uitvoering 2022	1.017,9	387,6	0,0
Initiële begroting 2023	1.140,9	501,4	372,2
Begrotingsaanpassing 2023	1.109,2	461,1	⁶⁵ 795,5
Effectieve uitvoering 2023	941,5	489,9	0,0
Initiële begroting 2024	821,0	355,1	932,1

Bron: initiële en aangepaste begroting 2021, 2022, 2023 en 2024, meerjarenraming en monitoringrapporten

⁶¹ beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be.

⁶² vlaamsparlement.be/commissievergaderingen/verslag.

⁶³ Exclusief REPowerEU.

⁶⁴ De aanrekening op kasbasis geeft weer hoeveel Europese steun al is betaald aan de Vlaamse overheid.

⁶⁵ Dit bedrag was niet expliciet vermeld in de algemene toelichting. Er werd een funding bedrag geraamd van 313,7 miljoen euro.

Het totaalbedrag van de vereffeningen sluit globaal vrij goed aan met het totaal van de geraamde VEK-provisie. Bij een aantal individuele projecten deden zich wel grote onderbenuttingen en overschrijdingen voor (zie 3.2.2).

3.3.2 Impact van de verminderde RRF-steun

Zoals al vermeld, vermindert de RRF-steun van 2,255 miljard euro naar 1,722 miljard euro. Het aangepaste nationaal hervormingsprogramma heeft deze vermindering al verwerkt. Het heeft onder andere opgenomen voor welke projecten de Europese financiering behouden blijft. De onderstaande tabel toont de belangrijkste verschuivingen per relanceproject.

Tabel 13 – Verschuivingen RRF-steun (in miljoen euro)

	Initieel	Aangepast	Vershil
VV014 Fietsinfrastructuur aan gemeentewegen	126,2	0,0	-126,2
VV015 Digitale versnelling leerplichtonderwijs	318,2	286,9	-31,3
VV018 Opleidingsoffensief Arbeidsmarkt	71,4	48,1	-23,3
VV031 Groenblauwe infrastructuur – bebouwde omgeving	20,0	0,0	-20,0
VV035 Groenblauwe infrastructuur – waterlopen	24,8	0,0	-24,8
VV036 Natte natuur	94,4	48,4	-46,0
VV047 Waterstofonderzoek	125,0	75,0	-50,0
VV051 Gemeente zonder gemeentehuis	28,9	0,0	-28,9
VV126 Call Groene warmte	44,3	0,0	-44,3
Andere projecten			-138,0
Totale aanpassing			-532,9

Deze wijzigingen hebben ook een impact op de ESR-aanrekening van de RRF-subsidie. Aangezien deze Europese ontvangsten geen impact mogen hebben op het resultaat, vinden deze aanrekeningen plaats op hetzelfde ritme als dat van de projectvereffeningen.

De aangehouden Europese projecten hebben een hogere uitvoeringsgraad dan de projecten die uit het nationaal plan zijn geschrapt. Daarom dienen meer ontvangsten en uitgaven geneutraliseerd te worden dan in de jaren 2021 en 2022. Die bijstelling voor de vorige jaren wordt niet retroactief verwerkt, maar aangerekend in 2023. Zij bedraagt 120,1 miljoen euro. De totale ESR-aanrekening van RRF-ontvangsten komt daarmee op 1.002,2 miljoen euro, veel meer dan wat tot op heden kasmatig is ontvangen (293,1 miljoen euro).

3.3.3 BAR-middelen

Na de overheveling van 100,8 miljoen euro BAR-middelen naar *REPowerEU* bleef van het oorspronkelijke budget van 244,0 miljoen euro voor Vlaanderen nog 143,2 miljoen euro over. Van die middelen werd oorspronkelijk 83,0 miljoen euro beleidsruimte uitgetrokken voor investeringsprojecten binnen Vlaamse Veerkracht.

Het Vlaams Agentschap voor Ondernemen (VLAIO), dat aangeduid is als beheersautoriteit voor de BAR-middelen, geeft aan dat finaal slechts 34 miljoen euro kon worden vastgelegd. De uiteindelijke vereffeningen binnen Vlaamse Veerkracht bedragen 30,6 miljoen euro. Daarnaast waren er ook nog BAR-uitgaven buiten het relanceplan Vlaamse Veerkracht ten belope van 89,3 miljoen euro, waardoor er in het kader van BAR-projecten in totaal 119,9 miljoen euro⁶⁶ werd besteed. Alle vastleggingen en vereffeningen dienden te gebeuren voor 31 december 2023. De onderbenutting op VV109 is in hoofdzaak te wijten aan een lager dan verwachte instroom van aanvragen van bedrijven voor de maatregelen STS/STRES⁶⁷ en *Brexit*-veerkrachtsubsidie. Minimaal 23,3 miljoen euro BAR-middelen is dus niet benut.

De onderstaande tabel toont de gerapporteerde cijfers in de voortgangsrapportage, de totale vereffeningen op basis van het monitoringrapport over 2023 van 1 maart 2024 en informatie van het VLAIO.

Tabel 14 – Uitvoering BAR-projecten (in miljoen euro)

	Voortgangsrapportage 6			Monitoring-rapport	Informatie VIAIO (beheersautoriteit <i>Brexit</i>)		
	Beleidsruimte	Uitvoering VAK	Uitvoering VEK	Uitvoering VEK 2023 (1 maart 2024)	Beleidsruimte	Uitvoering VAK	Uitvoering VEK
VV107	3,0	3,0	3,0	3,0	1,8	1,8	1,8
VV108	30,0	22,4	21,6	23,0	25,8	25,8	24,8
VV109	50,0	6,4	4,8	3,7	6,4	6,4	4,0
Totaal Vlaamse Veerkracht	83,0	31,8	29,4	29,7	34,0	34,0	30,6
Niet Vlaamse Veerkracht							89,3
Totaal BAR-uitvoering							119,9

Bron: monitoringrapport Vlaamse Veerkracht en uitvoeringsrapport begroting 2023 (op 1 maart 2024) voor uitvoering VEK en informatie VLAIO

3.4 Afroming

Het departement Financiën en Begroting stelde vast dat de middelen die uit de centrale provisies voor relance, corona en Oekraïne herverdeeld worden naar de rechtspersonen die de projecten uitvoeren, niet altijd volledig gebruikt werden. Om te vermijden dat de niet aangewende dotaties zouden leiden tot opbouw van overgedragen saldi, worden deze bedragen afgeroomd.

⁶⁶ Dit bedrag kan nog naar beneden bijgesteld worden na de finale afrekening wanneer zou blijken dat de vooropgestelde doelstellingen niet behaald werden.

⁶⁷ STS staat voor Strategische Transformatiesteun en STRES voor Strategische Ecologiesteun.

Tot het begrotingsjaar 2022 nam de afoming de vorm aan van een vermindering van de dotatie voor de betrokken instelling bij de vaststelling van de begrotingskredieten. Die verminderingen werden niet geboekt in Orafin. Het departement Financiën en Begroting oordeelde echter dat deze werkwijze niet transparant was. Daarom geschiedt de afoming sinds het begrotingsjaar 2023 met een effectieve terugstorting van de niet aangewende middelen. Daarvoor schrijft het departement Financiën en Begroting een interne ontvangstenstroom in⁶⁸, terwijl bij de rechtspersonen in een interne uitgavenraming wordt voorzien om de terugstorting te kunnen aanrekenen. Voor 2023 ging het in totaal om 108,8 miljoen euro.

De afomingen hebben betrekking op het voorbije jaar (x-1). Zo worden de afomingen voor 2023 berekend bij de begrotingsaanpassing 2024. Het departement Financiën en Begroting oordeelt dat het de afomingen voor 2023 nu nog niet kan berekenen, aangezien de definitieve uitvoeringsgegevens 2023 nog niet beschikbaar zijn. Op grond van de voorlopige uitvoeringsgegevens zou in het jaar zelf al een voorlopige afomingen kunnen plaatsvinden, waardoor de huidige vertraging kan worden weggewerkt. Voor de effectieve terugbetaling kan wel gewacht worden op de definitieve uitvoeringcijfers.

De rechtspersonen die moeten terugstorten, hebben daarvoor (extra) vastleggings- en vereffeningkredieten nodig op een interne stroom, wat in de begroting 2023 niet altijd was voorzien. Dit is een aandachtspunt voor de kredietvaststelling bij de begrotingsaanpassing 2024.

3.5 Kwaliteit van de financiële informatie

De voortgangsrapportage bevat enkele financiële kerncijfers over de relanceprojecten (projecten 1-158 en 181): de totale beleidsruimte en de geboekte vastleggingen en vereffeningen, zowel in hun totaliteit, als per project. Zij geeft ook aan hoe de relanceprojecten worden gefinancierd (met Europese RRF-middelen, *Brexit*-middelen of eigen middelen van de Vlaamse overheid). Die kerncijfers moeten omzichtig worden geïnterpreteerd. Omdat de relanceprojecten inhoudelijk sterk verschillend zijn van aard⁶⁹, heeft de realisatie ervan vaak een verschillende impact op het bedrijfseconomisch resultaat, het (budgettair) vorderingensaldo of de schuldpositie.

Het document geeft de uitvoeringsgegevens enkel cumulatief weer, en niet op jaarbasis. Begrotingen en rekeningen bevatten uitsluitend jaargegevens. Omwille van de vergelijkbaarheid is het aangewezen dat de voortgangsrapportage ook uitvoeringsgegevens per jaar zou vermelden.

De financiële cijfers worden gerapporteerd op basis van een fotomoment op 31 december. Die gerapporteerde gegevens zijn voorlopige cijfers. De uitvoeringcijfers worden pas definitief in mei 2024, bij de indiening van de algemene rekening 2023.

⁶⁸ CBO-9CFGAZZ-OI.

⁶⁹ De relanceprojecten omvatten onder meer infrastructuurbouw, subsidietoekenningen, participaties, leningverstrekking en waarborgverlening.

Hoofdstuk 4

Algemene conclusies

De kwaliteit van de beschrijving van de outcome, de mijlpalen en de indicatoren verbeterde niet meer substantieel ten opzichte van de vorige rapportering, hoewel er zeker nog ruimte voor verbetering is. Vooral de kwaliteit van de rapportering over de outputindicatoren is verbeterd tegenover 2022. Ook de beschrijving van de voortgang verbeterde, maar bij een aantal projecten bleef de informatie ontoereikend.

De projectuitvoering boekte vooruitgang. Het aantal gerealiseerde projecten nam toe, maar de aangegeven projectstatus *gerealiseerd* vergt vaak nuancering. Als onderliggende gesubsidieerde projecten nog niet volledig zijn uitgevoerd, moet de status niet *gerealiseerd*, maar *in uitvoering* zijn. De doelen tot en met 2023 zijn voor de mijlpalen in 88% van de gevallen gerealiseerd en voor de streefwaarden bij 66% van de outputindicatoren. Wel blijkt dat bijna de helft (19) van de projecten die rekenen op Europese financiering, ten minste één mijlpaal of indicatorstreefwaarde met een streefdatum in 2023 of eerder, niet hebben gehaald.

De gewijzigde Europese subsidiëring en het aangepaste NPHV hebben een impact op de hoogte van de maximale EU-financiering voor het plan Vlaamse Veerkracht. De vernieuwde Europese mijlpalen, streefwaarden en indicatoren zijn nog niet gefinaliseerd. De betrokken VV-projecten gaan daar op een verschillende wijze mee om. Sommige nemen ze al dan niet met een verwijzing naar de RRF over, andere nemen ze deels over, maar heel wat projecten nemen ze niet over. Aangezien de realisatie ervan belangrijk is voor de financiering van het plan Vlaamse Veerkracht, zal de afstemming tussen de *Operational Arrangements* en de VGR een aandachtspunt blijven bij volgende rapporteringen. Dat geldt ook voor de intra-Vlaamse verdeling, de verdeling van de Europese streefwaarden over de Vlaamse projecten. In het ontwerp van de *Operational Arrangements* is het aandeel van Vlaanderen in de Belgische streefwaarden indicatief bepaald, wat wellicht meer duidelijkheid zal brengen. Daar het plan Vlaamse Veerkracht bovendien ook een aantal te realiseren hervormingen uit het NPHV niet opneemt, wordt niet geduid of Vlaanderen op koers zit om de Europese doelen te bereiken en de bijhorende financiering te ontvangen.

Het Rekenhof kon de uitvoeringscijfers in de voortgangsrapportage aansluiten met de boekhouding, maar stelde vast dat zij nog onvolledig waren: het meer recente financiële monitoringrapport toont 146 miljoen euro (18%) meer aanrekeningen voor relance. De transacties die zijn aangerekend op de relanceprojecten, betreffen inhoudelijk ook alle uitgaven (en ontvangsten) die verband houden met deze projecten.

Inhoudelijk is de financiële rapportering niet bijgestuurd ten opzichte van vorig jaar. Zij blijft beperkt tot geaggregeerde kerncijfers, die niet ingaan op de diversiteit van de relanceprojecten (investeringen, subsidies, leningen, waarborgen, enzovoort). Voor de hervormingsprojecten verwijst de VGR naar de beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT) bij de begroting en de rekeningen, maar het Rekenhof stelde vast dat ook daarin de financiële duiding grotendeels ontbreekt.

Het Rekenhof concludeert dat de VGR 2023 de stand van zaken van de 74 onderzochte projecten vrij goed weergeeft, maar dat een verdere kwaliteitsverbetering moet voortbouwen op een betere definiëring van mijlpalen en outputindicatoren, een duidelijker vermelding van streefwaarden en realisaties, en een eenduidige bepaling van hoe Vlaanderen zijn afspraken in het kader van de *Operational Arrangements* zal nakomen.

Hoofdstuk 5

Aanbevelingen

Aangezien de aanbevelingen uit zijn vorige verslag maar in beperkte mate zijn gerealiseerd, herneemt het Rekenhof ze in dit verslag.

Aanbevelingen	Gericht aan	Zie punt
1 Het Rekenhof dringt erop aan de financiële rapportering over de hervormingsprojecten volwaardig te integreren in de voortgangsrapportering.	Departementen FB en KBUZA, projectverantwoordelijken	3.1.1
2 <ul style="list-style-type: none"> • Het Rekenhof beveelt op het niveau van de individuele projectfiches het volgende aan: • De beleidsruimte dient de ontvangsten en uitgaven van het project over de volledige looptijd in aanmerking te nemen (en niet alleen over de relanceperiode); daarbij moet ook worden aangegeven hoe die ontvangsten en uitgaven over de jaren gespreid zijn. • Behalve voor de budgettaire invalshoek, met de aanrekening van vastleggingen en vereffeningen (en de impact op het vorderingensaldo), dient er ook aandacht te zijn voor de kasmatige invalshoek (de impact op de schuldpositie). • Niet alleen het bedrag van de ontvangsten en uitgaven dient te worden vermeld. Het is ook van belang dat voldoende inzicht wordt geboden in hun aard (bv. investering, lening, intrest, subsidie ...). • Als verscheidene actoren bij het project betrokken zijn (bv. verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid, cofinanciering, derden, partners), dient ieders rol en aandeel in de ontvangsten en uitgaven duidelijk te worden toegelicht. 	Departementen FB en KBUZA, projectverantwoordelijken	3.5
3 De administraties moeten de nodige verantwoordingsstukken op een eenvoudig toegankelijke manier ter beschikking stellen. De monitoringtool voorziet in de mogelijkheid om de onderbouwde stukken op te laden.	Departement KBUZA en projectuitvoerende entiteiten	2.1 en 2.7.1
4 De met de EC afgesproken mijlpalen, indicatoren en streefwaarden moeten duidelijk aangegeven worden.	Departement KBUZA en projectuitvoerende entiteiten	2.6
5 De omschrijving van de mijlpalen moet concreter aangeven wat op een bepaald ogenblik dient te zijn gerealiseerd.	Projectuitvoerende entiteiten	2.4.2
6 De outputindicatoren dienen voldoende relevant te zijn en alle belangrijke outputelementen te meten.	Projectuitvoerende entiteiten	2.5.2
7 Voor het bereiken van streefwaarden is het aangewezen ook in tussenliggende meetmomenten met streefwaarden te voorzien, zodat beter in kaart wordt gebracht of de voortgang op schema ligt.	Projectuitvoerende entiteiten	2.5.2

Aanbevelingen	Gericht aan	Zie punt
8 De bijdrage van Vlaanderen aan de nationale mijlpalen en targets overeengekomen in de <i>Operational Arrangements</i> met de Europese Commissie, moet duidelijk bepaald worden. De VGR moet helder aangeven welke Vlaamse projecten daaraan zullen bijdragen en hoe ze dat zullen doen.	Vlaamse Regering en projectuitvoerende entiteiten	2.6

Hoofdstuk 6

Reactie van de Vlaamse Regering

Op 17 april 2024 heeft de Vlaamse Regering gereageerd op het ontwerpverslag. Dit hoofdstuk vat dat antwoord samen en bevat voor enkele belangrijke elementen een weerwoord van het Rekenhof. Het antwoord gaf ook aanleiding tot enkele tekstuele aanpassingen in het verslag. [Bijlage 3](#) geeft het antwoord van de Vlaamse Regering integraal weer.

De Vlaamse Regering stelde in het algemeen dat rapportering over de uitvoering van het plan Vlaamse Veerkracht een arbeidsintensief en belangrijk leerproces blijft, waarbij ze de aanbevelingen en opmerkingen van het Rekenhof graag in overweging neemt. Zij stelde dat het werk van de administraties opnieuw voor een belangrijke vooruitgang heeft gezorgd in het percentage vereffeningen, gerealiseerde mijlpalen, projecten en output. Wel heeft zij in haar antwoord de onderstaande kanttekeningen geplaatst bij het ontwerprapport.

1 Algemene teneur van het rapport

De Vlaamse Regering vindt dat het verslag van het Rekenhof een te grote klemtoon legt op het beperkte deel van de rapportering dat onvolledig of incorrect zou zijn, wat afbreuk doet aan het werk van de betrokkenen. Ze meent dat de expertenpanels de verbetering van de kwaliteit van de rapportering onderkennen en dat de monitoring een uitzonderlijk initiatief is. Zij schuiven deze monitoring naar voren als een model om het Vlaams regeringsbeleid op te volgen. Vlaanderen kan bovendien goede resultaten voorleggen wat betreft absorptiegraad en vastleggingen. Dat de monitoring een uitzonderlijk initiatief is, zowel in Europees perspectief als in de Belgische context, met open data, wordt volgens de Vlaamse Regering evenmin vermeld.

Het Rekenhof is het ermee eens dat de voortgangsrapportering over het relanceplan een goed instrument is om het Vlaams regeringsbeleid op het vlak van relance inhoudelijk op te volgen. Het is een goede praktijk, die in de toekomst ook op andere vlakken zou kunnen worden ingezet, bijvoorbeeld voor de monitoring van nieuwe begrotings- of beleidsmaatregelen. Het Rekenhof meent dat het wel degelijk, zowel in de tekst als in de conclusie, aangeeft dat de rapportering verbetering vertoont, bijvoorbeeld op het vlak van de outputindicatoren en de beschrijving van de projectvoortgang. Het heeft ook uitdrukkelijk aangegeven dat het concludeert dat de VGR 2023 de stand van zaken van de 74 onderzochte projecten vrij goed weergeeft. Het Rekenhof ging niet na of andere landen een vergelijkbare monitoring en rapportering hebben opgezet of absorptieproblemen kennen. Het kon daarover dan ook geen vaststellingen of conclusies opnemen.

2 Timing en frequentie van de monitoring

De Vlaamse Regering meent dat het rapporteringsproces voldoende onder controle is. De dalende frequentie van rapportering was volgens haar al van bij de start voorzien, gelet op de last die de rapportering meebrengt, en de huidige frequentie volstaat nu alle projecten op de rails staan. Het ogenblik van rapportering verlaat door de toenemende complexiteit en bijhorend controlewerk, maar is volgens de Vlaamse Regering nog altijd tijdig voor een onderzoek door het Rekenhof en een bespreking in de commissie van het Vlaams Parlement.

Net doordat de projecten op de rails staan zou de rapportering volgens het Rekenhof vlotter moeten gaan. De meeste projectelementen, zoals doel, omschrijving, mijlpalen en indicatoren, staan bij een degelijke projectwerking immers grotendeels op punt van bij de projectaanvang. Financiële gegevens blijken uit de boekhouding. De projectvoortgang beschrijven komt vooral op een actualisatie neer. Door de rapporteringsfrequentie te verlagen, wat de huidige stand van de relanceuitvoering rechtvaardigt, heeft de Vlaamse Regering de administratieve last al wat verminderd.

3 Opladen van verantwoordingsstukken

De Vlaamse Regering stelt dat de nodige instructies om verantwoordingsstukken op te laden gegeven zijn en herhaald zullen worden, maar dat de beslissing om dat daadwerkelijk te doen afhangt van de betrokken entiteit.

Net als bij de vorige voortgangsrapportering, kan het Rekenhof slechts vaststellen dat weinig entiteiten van de tool gebruik hebben gemaakt, wat een bijkomende werklast voor zowel de entiteiten als het Rekenhof meebracht.

4 Outputindicatoren

Dat de covernota geen totaalbeeld geeft van de outputindicatoren, is volgens de Vlaamse Regering een bewuste keuze, omdat ze op haar website over de outputindicatoren rapporteert, in samenhang met andere uitvoeringsinformatie en op het niveau van een cluster.

Het Rekenhof stelt vast dat de rapportering over de 36 clusters de outputindicatoren uit de projectfiches herneemt, maar zonder een globale appreciatie of synthese, zoals dit in de covernota terecht gebeurt voor de mijlpalen.

5 Bijdrage aan het NPHV

De Vlaamse Regering stelt dat de voortgangsrapportering Vlaamse Veerkracht geen monitoring van het NPHV beoogt. Ze beklemtoont dat er tien RRF-mijlpalen in vertraging zijn, gespreid over vijf (van de 42) RRF-projecten, en dat ook bij deze vijf projecten geen sprake is van een probleem met het oog op Europese financiering. Volgens haar moeten mijlpalen en indicatorstreefwaarden die gelden voor het RRF, gehaald zijn tegen de indiening van de geplande betalingsaanvragen.

Het Rekenhof acht het aangewezen zich te houden aan de afspraken over mijlpalen en outputindicatoren in de OA, ook wat het ogenblik van realisatie betreft. Dat zal voorkomen dat de Europese Commissie⁷⁰ zou oordelen dat ze niet degelijk volbracht zijn.

6 Spanning tussen relancerapportering en reguliere rapportering

In het kader van de herhaaldelijk besproken en bij het Rekenhof gekende spanning tussen de timing en de wijze van rapporteren via de relancerapportering en de reguliere rapportering aan het Vlaams Parlement, zou deze spanning door het Rekenhof benoemd kunnen worden, meent de Vlaamse Regering. De frequentie en werkwijze van de voortgangsrapporten van Vlaamse Veerkracht sluiten niet altijd aan op de reguliere rapporteringswijzen, waardoor onder tijdsdruk

---

⁷⁰ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/milestones_and_targets.html

en met een gelimiteerde capaciteit niet alles altijd opnieuw gerapporteerd kan worden. Dat het rapport deze nuance niet vermeldt, doet volgens de Vlaamse Regering onrecht aan de inspanningen van de administraties en gaat voorbij aan de grote extra werklast die daarmee gepaard gaat.

Het Rekenhof erkent dat de relancerapportering veel inspanningen vergt en soms op een later tijdstip deels moet worden geactualiseerd, onder meer in functie van de begrotingsopmaak, de begrotingsaanpassing, de opmaak van de rekeningen en de decretale rapporteringsverplichtingen.

7 Financiële rapportering over de hervormingsprojecten

De Vlaamse Regering vindt dat het relanceplan het onderscheid tussen eenmalige investeringen en hervormingsprojecten als onderdeel van het regulier beleid, duidelijk maakt door de hervormingsprojecten af te zonderen in cluster 35 en in de covernota aan te geven dat de rapportering daarover plaatsvindt in de jaarlijkse beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT's).

Het Rekenhof stelde echter vast dat de BBT's nauwelijks rapporteren over de hervormingsprojecten, waardoor vooralsnog geen enkel kanaal het Vlaams Parlement daarover financiële informatie biedt. Volgens de Vlaamse Regering vragen de instructies voor de BBT-uitvoering 2023 nadrukkelijker aandacht voor deze projecten. Het is de verantwoordelijkheid van de beleidsdomeinen om er de nodige bijkomende aandacht aan te geven.

8 Omgang met de verschillende aard van projecten in de financiële rapportering

De Vlaamse Regering bevestigt dat de relanceprojecten inhoudelijk heel verschillend van aard zijn en dat het ook boekhoudkundig, budgettair en kasmatig over uiteenlopende zaken gaat, vaak met een verschillende impact op het ESR-vorderingensaldo en op de schuld. Zij verwijst naar de EMOE-relancetool, die de jaaruitgaven opsplijt naar aard en begunstigde, en rapporteert per economische uitgavecode. Deze meer gedetailleerde informatie wordt aan het Rekenhof bezorgd, maar komt niet tot uiting in de voortgangsrapportage, die de uitvoering alleen per totaal in VAK/VEK weergeeft. Dat is een bewuste keuze, omdat de fiches per project al veel informatie bevatten. Een eventuele recurrente budgettaire weerslag na 2026 zal worden meegenomen in de meerjarenraming en de jaarlijkse begrotingsopmaak (bv. de operationele uitgaven inzake de digitaliseringsprojecten).

Het Rekenhof bevestigt dat de EMOE-relancetool meer details bevat. Die informatie stroomt echter niet door naar het Vlaams Parlement, dat zijn analyse alleen kan steunen op de geaggregeerde informatie in de voortgangsrapportage. De rapportering op projectniveau is niet altijd voldoende duidelijk en volledig.

9 Toekomst monitoring Vlaamse Veerkracht

De Vlaamse Regering geeft aan dat de volgende Vlaamse Regering beslissingen kan nemen over de rapportering en governance van het plan, waarbij een vereenvoudiging van de rapportering en een afslanking van de governancestructuur tot de mogelijkheden behoren. Ze vindt dat de relanceplanmonitoring inspirerend kan zijn voor soortgelijke monitoringen in een volgende regeerperiode, aangezien heel wat positieve lessen zijn getrokken uit de voorbije monitoring, zoals voorzien in een helder plan, een duidelijke governance, betrokkenheid van externen via panels en een goede politiek-ambtelijke samenwerking.

Bijlage 1

Aanwijzingen van vertraging in mijlpalen

De onderstaande tabel somt de projecten van 20 miljoen euro of meer op met de mijlpalen waaruit vertraging blijkt, en geeft ook aan welke verklaring de VGR geeft voor die vertraging.

	Mijlpaal	Verklaring vertraging
Projecten met vertraging bij verstreken mijlpalen		
VV001 – Asbestpremie daken en buitenmuren niet-residentieel met isolatie	983 uitbetaalde premies in 2021 met als timing 2022 Q1	VGR 2023: "Eind 2021 waren 86 premies uitbetaald voor dak-/vloer en/of gevelisolatie in combinatie met asbestverwijdering. Deze vertraging is het gevolg van het feit dat men 2 jaar de tijd heeft om een premie-aanvraag in te dienen en houdt ook verband met vertragingen in de uitvoering van werken (o.a. beschikbaarheid aannemers...)." Aangezien de procedure gekend was, gaat het om een slecht bepaalde mijlpaal.
	1700 uitbetaalde premies in 2022 met als timing 2023 Q1	VGR 2023: "In 2022 werden tot eind oktober 2022 141 premies uitbetaald voor dak-/vloer en/of gevelisolatie in combinatie met asbestverwijdering. Deze vertraging is het gevolg van het feit dat men 2 jaar de tijd heeft om een premie-aanvraag in te dienen en houdt ook verband met vertragingen in de uitvoering van werken (o.a. beschikbaarheid aannemers...)." Aangezien de procedure gekend was, gaat het om een slecht bepaalde mijlpaal.
VV003 – Asbestpremie daken residentieel met isolatie	6413 uitbetaalde premies in 2022 met als timing 2023 Q1	VGR 2023: "Eind oktober 2022 waren reeds 2.212 premies voor dakisolatie in combinatie met asbestverwijdering uitbetaald. Deze vertraging is het gevolg van het feit dat men 2 jaar de tijd heeft om een premie-aanvraag in te dienen en houdt ook verband met vertragingen in de uitvoering van werken (o.a. beschikbaarheid aannemers...)." Aangezien de procedure gekend was, gaat het om een slecht bepaalde mijlpaal.
VV006 – Financiering energieluik woningrenovatiepremie	Toekenning van 60.000 energiepremie voor investeringen uitgevoerd in 2022, resulterend in minstens 54.000 uniek gerenoveerde woningen (RRF target) met als timing 2023 Q2	VGR 2023: "Premie-aanvragen voor investeringen uitgevoerd in 2022 konden vanaf 1 oktober 2022 ingediend worden. Door vertragingen in de back-office, zal deze mijlpaal slechts met vertraging gerealiseerd worden. In 2022 werden reeds meer dan 46.000 dossiers ingediend, waarvan er 1230 in 2022 werden goedgekeurd." Hier wordt verwezen naar capaciteitsproblemen om alle dossiers tijdig te verwerken.

	Mijlpaal	Verklaring vertraging
Projecten met vertraging bij verstreken mijlpalen		
VV008 – EPC-labelpremie residentieel (RRF)	1600 gerenoveerde woningen met EPC-labelpremie met als timing 2022 Q1	VGR 2023: "Eind oktober 2022 waren reeds iets minder dan 1200 EPC-labelpremies uitbetaald. Men heeft 5 jaar tijd na opmaak van start-EPC om de renovatiewerken af te ronden en daarna nog 1 jaar de tijd om premieaanvraag in te dienen. Renovatie en premieaanvragen realiseren zich trager dan initieel ingeschat." Daar de procedure gekend was, gaat het om een slecht bepaalde mijlpaal.
	8400 woningen gerenoveerd met EPC-labelpremie (RRF-mijlpaal) met als timing 2023 Q2	VGR 2023: "In 2023 werden in de periode januari-november ruim 1400 EPC-labelpremies uitbetaald. Men heeft 5 jaar de tijd na opmaak van start-EPC om de renovatiewerken af te ronden en daarna nog 1 jaar de tijd om premieaanvraag in te dienen. Renovatie en premieaanvragen zich trager dan initieel ingeschat." Daar de procedure gekend was, gaat het om een slecht bepaalde mijlpaal.
VV011 – VEB-energie-efficiëntie Vlaamse overheid	Selectie van weerhouden projecten 2021 (46.764 m ² in deze periode) met als timing 2021 Q3	VGR 2023: "Er diende nog bekendheid te worden verworven. Dit werd ondervangen met enkele op maat gerichte webinars in Q1 van 2022 met 50-inschrijvingen voor de zorg en meer dan 180 inschrijvingen op een webinar gericht op het onderwijs." De mijlpaal werd met vertraging gerealiseerd wegens de onbekendheid van de steun waardoor er aanvankelijk onvoldoende interesse was.
	Selectie van weerhouden projecten 2021 (70.146 m ² in deze periode, 116.910 m ² cumulatief) met als timing 2021 Q4	VGR 2023: "Er diende nog bekendheid te worden verworven. Dit werd ondervangen met enkele op maat gerichte webinars in Q1 van 2022 met 50 inschrijvingen voor de zorg en meer dan 180 inschrijvingen op een webinar gericht op het onderwijs." De mijlpaal werd met vertraging gerealiseerd wegens de initiële onbekendheid van de steun.
	Selectie van weerhouden projecten 2022 (57.807 m ² in deze periode, 174.717 m ² cumulatief) met als timing 2022 Q2	VGR 2023: "Er werden al voor 82 energie-efficiëntie projecten middelen aangevraagd bij de Vlaamse Regering. De uitgevoerde maatregelen beslaan een brutovloeroppervlakte van 200.868 m ² . De wezenlijke goedkeuring vindt pas plaats op 3 juni van de laatste aanvraag en die bevat enkele grote oppervlakten. Vandaar dat de huidige outputindicator slechts 126.746 m ² betreft." Deze toelichting is overgenomen uit de 5 ^{de} VGR en werd niet geactualiseerd. Uit de indicatoren kan afgeleid worden dat het streefdoel werd gerealiseerd, maar met vertraging.
VV026 – Blue Deal - MOW	Pompinstallaties Durme t.h.v. Groot Broek (2 pompinstallaties) met als timing 2023 Q4	VGR 2023: "Op het terrein is er een vertraging. De nieuwe streefdatum voor oplevering betreft Q3 2024." De vertraging wordt geduid maar niet de onderliggende redenen. Op basis van de beschikbare informatie kon het Rekenhof deze niet bepalen.

	Mijlpaal	Verklaring vertraging
Projecten met vertraging bij verstreken mijlpalen		
VV035 – Groenblauwe infrastructuur – waterlopen (RRF)	5 projecten voltooid met als timing 2022 Q4	VGR 2023: "Eind 2022 december zijn 4 projecten voltooid en 3 projecten effectief opgeleverd. Voor 1 project is de oplevering pas begin 2023 voorzien omdat nog een voorwaardelijk deel voor de gemeente moest worden uitgevoerd. Een 5 ^e project waarvan de voltooiing nog in 2022 werd gepland, liep vertraging op wegens de moeizame levering van stukken. Begin 2023 wordt wel de voltooiing van 3 bijkomende projecten verwacht, zodat de vertraging op vlak van de indicator geen wezenlijk probleem vormt. " Deze toelichting is overgenomen uit de 5 ^{de} VGR en werd niet geactualiseerd. Op basis van de beschikbare informatie kan niet bepaald worden of de mijlpaal werd gerealiseerd (met vertraging).
	50% van het VEK-budget benut	VGR 2023: "Op 31/12 is 14,8 miljoen euro VEK benut (48%). Dit is net iets minder dan de voorziene 50%, maar gelet op de slechte weersomstandigheden eind 2023 wordt er van uit gegaan dat deze kleine achterstand snel zal kunnen worden ingehaald." De VGR duidt correct de vertraging.
VV037 – Assetmanagement - aanpakken cat. 4-kunstabouwwerken in slechte staat	Herbouw Meulestedebrug Gent met als timing 2021 Q4	VGR 2023: "De werken zijn reeds van start gegaan, maar hebben enige vertraging t.o.v. de initiële planning. De bijgestelde timing voor oplevering is Q2 2026." De mijlpaal is zeer vaag geformuleerd zodat het onduidelijk is wat wanneer moest gerealiseerd zijn. Het Rekenhof kan dan ook op basis van de beschikbare informatie geen verdere duiding geven.
	Studie herbouw Leiebrug te Kortrijk met als timing 2022 Q4	VGR 2023: "De studie kende vertraging. De beoogde oplevering van de studie is voorzien in Q4 2024." Op basis van de beschikbare informatie kon het Rekenhof de onderliggende reden(en) voor de vertraging niet bepalen.
	Bouw Verapazbrug te Gent & herbouw kaaimuur met als timing 2023 Q3	VGR 2023: "De Vlaamse Waterweg draagt bij aan het project door de herbouw van de kaaimuur ter hoogte van de brug. Het waterbouwgedeelte wordt opgeleverd in Q1 2024. De oplevering van de brug zelf is voorzien 2025." De mijlpaal is zeer vaag geformuleerd zodat het onduidelijk is wat wanneer moest gerealiseerd zijn. Het Rekenhof kan dan ook op basis van de beschikbare informatie geen verdere duiding geven.
	Herstelling Nieuwe Kalebrug (W16) te Gent met als timing 2023 Q3	VGR 2023: "De werken zijn reeds van start gegaan, maar hebben enige vertraging t.o.v. de initiële planning. De oplevering is voorzien in Q1 2024." Het betreft een beperkte vertraging.
	Renovatie centrumbrug Izegem met als timing 2023 Q4	VGR 2023: "De timing is bijgesteld naar oplevering in Q2 2024." Het betreft een beperkte vertraging.
VV040 – Versnelling verkeerslichtenbeïnvloeding voor een betere en veiligere doorstroming voor de fietser en dynamisch verkeersmanagement	Actieplan Verkeerslichten met als timing 2023 Q4	VGR 2023: "De vertraging is te wijten aan capaciteitsproblemen. De nieuwe datum van opleveren is voorzien tegen eind 2024." De VGR duidt de vertraging namelijk capaciteitsproblemen.

	Mijlpaal	Verklaring vertraging
Projecten met vertraging bij verstreken mijlpalen		
VV042 – Modal shift naar water – Extra kaaimuren	Bouw kaaimuur Fingo met als timing 2023 Q4	VGR 2023: "De timing werd bijgesteld naar Q3 2024." Op basis van de beschikbare informatie kon het Rekenhof de onderliggende reden(en) voor de vertraging niet bepalen.
	Bouw kaaimuur Top-mix met als timing 2023 Q4	VGR 2023: "De timing werd bijgesteld naar Q2 2024." Op basis van de beschikbare informatie kon het Rekenhof de onderliggende reden(en) voor de vertraging niet bepalen.
VV099 – Investerings in de ontwikkeling en promotie van onroerend erfgoed	Aanbesteding/gunning van de 'geprogrammeerde' restauratie- en erfgoedpremedossiers en eventueel uitbetaling eerste voorschotten met als timing 2023 Q4	VGR 2023: "Voor een aantal dossiers moeten aanbestedingen nog worden opgestart of zijn ze nog lopend (zie globale rapportage). De procedures verlopen conform de bepalingen van het Onroerenderfgoedbesluit en worden vanuit die hoek opgevolgd. De timing voor de mijlpaal is eerder indicatief dan bindend." De vertraging lijkt het gevolg van een verkeerde inschatting van de doorlooptijden van deze dossiers en dus een slechte bepaling van de datum voor de mijlpaal.
VV106 – Vergroening openbaar vervoer De Lijn	Start gefaseerde levering van de 60 e bussen met als timing 2023 Q1	VGR 2023: "Er is een vertraging bij de producent door wereldwijde supply chain problemen." De VGR duidt correct de vertraging.
	Start gefaseerde indienstname van de 60 e bussen, vanaf 2022/Q4 met als timing 2023 Q2	VGR 2023: "Er is een vertraging bij de producent door wereldwijde supply chain problemen." De VGR duidt correct de vertraging.
	Levering 44 gelede e-hybride bussen met als timing 2023 Q3	VGR 2023: "Er is een vertraging bij de producent door wereldwijde supply chain problemen." De VGR duidt correct de vertraging.
VV116 – Elektronisch patiëntendossier – Geïntegreerd zorg- en ondersteuningsplan	Ontwikkeling Zorgteam	VGR 2023: "Voor de ontwikkeling van het Zorgteam (link met Belrai) werd een BSM met Smals opgesteld. Zorgteam zal verder bouwen op de bestaande eHealth-databanken met therapeutische relaties en toegangsrelaties voor zorgorganisaties. De bestaande systemen moeten uitgebreid worden zodat ook informele zorg (mantelzorgers) en welzijnswerkers in een zorgteam kunnen deelnemen. Er zal in 2024 een PM en analist aangetrokken worden om dit project op te starten." Het betreft een beperkte vertraging van enkele maanden.
VV126 - Call groene warmte (RRF)	Gunning derde call met als timing 2022 Q2	VGR 2023: "Gunningsbeslissing genomen Q4 2022." Op basis van de beschikbare informatie kon het Rekenhof de onderliggende reden(en) voor de vertraging niet bepalen.

	Mijlpaal	Verklaring vertraging
Projecten met vertraging bij verstreken mijlpalen		
VV156 – Jeugdinfrastructuur	Start Bouwwerken door aannemer voor infrastructuurproject Hoge Rielen met als timing 2023 Q3	VGR 2023: <i>“De start van de werken is uitgesteld tot begin januari 2024. De eerste steenlegging staat ingepland op 25 januari 2024.”</i> Onregelmatige offertes hebben geleid tot een vertraging bij de gunning en dus ook de start van de werken.
	Toekenning van energiescans en quick-win maatregelen met als timing 2022 Q4	VGR 2023: <i>“Het toekennen van de energiescans en quick Wins is opgestart in de zomer van 2022. In 2022 en 2023 werden in totaal 74 energiescans uitgevoerd. Er vroegen 71 organisaties een energiecoaching aan, hiervan hebben 59 organisaties een quick win subsidie aangevraagd. Deze aanvragen werden goedgekeurd door de minister en uitbetaald. In 2024 zullen er met het resterende budget nog zoveel mogelijk gratis energiescans en coachings aangeboden worden.”</i> De aanstelling van de adviesbureaus in 2022 nam meer tijd in beslag dan voorzien zodat de energiescans met vertraging werden opgestart. Vermits de doorlooptijd van een scan en quick wins zes maanden is, loopt het programma nog verder in 2024.
VV168 – Versnelde uitrol digitale meters	Bestaande actieve budgetmeters zijn vervangen door een digitale meter tegen 2021 Q4	VGR 2023 stelt: <i>“Volgens het Energiebesluit zouden einde 2021 alle meters uit de proefprojecten en de budgetmeters vervangen moeten zijn door digitale meters. Omdat Fluvius zeer veel moeilijkheden ondervindt om bij de doelgroep van budgetmeters binnen te geraken voor de plaatsing van een digitale meter, is dit niet gelukt. Ondanks alle inspanningen: twee brieven, twee belpogingen en sms'en (indien gegevens beschikbaar), twee mails (indien gegevens beschikbaar) en twee huisbezoeken. Daarom is een aangepaste procedure via de LAC uitgewerkt. Doelstelling is om een afspraak te maken voor de plaatsing van een digitale meter. Indien dit niet lukt, vragen we toelating aan de LAC voor de plaatsing van een oplaadblokkade.”</i> Het publiek verzet tegen de digitale meter leidt tot vertraging.
VV171 – Vlaanderen chiplab van de wereld	1.4 oplevering van alle werken met als timing 2023 Q4	VGR 2023: <i>“De uitvoering van de werken on site zijn gestart in oktober 2022. De uitgevoerde werken zijn gerealiseerd tot 90-95%, maar er is voornamelijk achterstand op commissioning. Men behoudt nog wat opzij om meer leverage te hebben op de commissioning activiteiten, as built dossier in orde te brengen en kleine zaken die nog hersteld moeten worden. De eerste 2 maanden van volgend jaar worden nog een klein aantal werken uitgevoerd en voornamelijk nog commissioning activiteiten. Dit wil zeggen dat voor het project eind 2024 ongeveer 45,5MEUR gefactureerd zal zijn. En dat er in 2024 nog een 6,4 MEUR en in 2025 een 800K gefactureerd zal worden.”</i> Naast de aangehaalde problematiek inzake commissioning hebben ook de impact van covid en Brexit tot vertraging geleid, niettegenstaande deze omstandigheden gekend waren op het ogenblik van het bepalen van de datum van de mijlpaal.

	Mijlpaal	Verklaring vertraging
Projecten met vertraging bij verstreken mijlpalen		
VV177 – Implementatie van de Vlaamse jobbonus	Eerste betaling ondernemers met als timing 2023 Q1	VGR 2023: "De eerste schijf is betaald waar mogelijk. Een groot aandeel vult de de-minimis verklaring niet in, waardoor er geen definitief recht is en er dus geen uitbetaling kan volgen. De tweede schijf is voorzien begin 2024." De VGR duidt correct de vertraging.
Projecten met vertraging ten opzichte van toekomstige mijlpalen		
VV001 – Asbestpremie daken en buitenmuren niet-residentieel met isolatie	1.700 uitbetaalde premies in 2023 met als timing 2024 Q1	VGR 2023: "In de periode januari-november 2023 werden 217 premies uitbetaald voor isolatie+asbestverwijdering en PV+asbestverwijdering. Deze vertraging is het gevolg van het feit dat men 2 jaar de tijd heeft na uitvoering van de werken om een premie-aanvraag in te dienen en houdt ook verband met de vertraging in de dossierbehandeling van Mijn VerbouwPremie voor de isolatie+asbestverwijderingpremie omwille van het enorme succes van deze vernieuwde en versterkte premieregeling. Alle dossiers ingediend via Fluvius tot en met juni 2022 werden ondertussen verwerkt en desgevallend uitbetaald. Voor Mijn VerbouwPremie werden tot en met november 2023 dossiers verwerkt en behandeld ingediend tussen oktober 2022 en mei 2023." Aangezien de procedure gekend was, gaat het om een slecht bepaalde mijlpaal.
VV026 – Blue Deal – MOW (RRF)	Pompcapaciteit Albertkanaal (Genk): Bouwen van pompinstallatie en waterkrachtcentrale ter hoogte van het sluizencomplex (1 pompinstallatie) met als timing 2024 Q4	VGR 2023: "De opstart van de werf heeft vertraging opgelopen waardoor de timing van de oplevering geactualiseerd werd tot Q3 2025." Op basis van de beschikbare informatie kon het Rekenhof de onderliggende reden(en) voor de vertraging niet bepalen.
VV037 – Assetmanagement - aanpakken cat. 4-kunsthoeuwwerken in slechte staat	Herbouw Krommewalbrug te Gent met als timing 2024 Q3	VGR 2023: "Er is een lichte vertraging in de aanbestedingsprocedure." Op basis van de beschikbare informatie kon het Rekenhof de onderliggende reden(en) voor de vertraging niet bepalen.
	Herbouw Bospoortbrug te Halle met als timing 2026 Q3	VGR 2023: "De timing werd bijgesteld naar oplevering in Q4 2026." Op basis van de beschikbare informatie kon het Rekenhof de onderliggende reden(en) voor de vertraging niet bepalen.
VV040 – Versnelling verkeerslichtenbeïnvloeding voor een betere en veiligere doorstroming voor de fietser en dynamisch verkeersmanagement	Dynamisch verkeersmanagement via verkeerslichtencoördinatie (verkeerslichtencoördinatie Antwerpen) met als timing 2024 Q4.	VGR 2023: "De timing werd geactualiseerd. Het project is namelijk sterk afhankelijk van diverse wegenwerken, de installatie van het glasvezelnetwerk maar ook vergunningen of het afstemmen met andere initiatieven van lokale besturen. Aangezien in deze planningsvertragingen ontstaan zijn heeft dit bij gevolg een negatieve impact op de vooropgestelde timing van dit project." De vertraging is het gevolg van het gegeven dat dit project moet afgestemd worden met andere projecten die vertraging hebben opgelopen.

	Mijlpaal	Verklaring vertraging
Projecten met vertraging ten opzichte van toekomstige mijlpalen		
VV041 – Modal shift naar water – Albertkanaal (versneld verhogen van bruggen)	Herbouw wegbrug Turnhoutsebaan Wijnegem (BR52) met als timing 2024 Q2	VGR 2023: "De omgevingsvergunning werd bekomen. De timing is bijgesteld naar oplevering in Q4 2024." Op basis van de beschikbare informatie kon het Rekenhof de onderliggende reden(en) voor de vertraging niet bepalen.
VV042 – Modal shift naar water – Extra kaaimuren	Herstellen verzakte oevers Kanaal Roeselare-Leie & Herstellen kaaimuren kanaal Roeselare-Leie met als timing 2024 Q1	VGR 2023: "De timing werd bijgesteld naar Q4 2025." Op basis van de beschikbare informatie kon het Rekenhof de onderliggende reden(en) voor de vertraging niet bepalen.
VV116 – Elektronisch patiëntendossier – Geïntegreerd zorg- en ondersteuningsplan	Start pilootprojecten Alivia in Antwerpen en Kortrijk met als timing 2024 Q1	VGR 2023: "Door de latere oplevering van de MVP kunnen we pas in productie gaan met Alivia in maart '24 en zullen de pilootprojecten met een 300-tal eindgebruikers van 1/4 tem 1/10/2024 lopen." De vertraging is het gevolg van vertragingen bij de realisatie van eerdere mijlpalen.
	Oplevering Minimum Viable Product Alivia met als timing 2024 Q1	VGR 2023: "Door de verplichting om de pseudonimisatie van eHealth te gebruiken kan de MVP pas opgeleverd worden op 31/01/2024 ipv op 1/11/2023." De VGR duidt correct de vertraging.
VV168 – Versnelde uitrol digitale meters	80% van de toegangspunten met een kleinverbruikmeetinrichting beschikt over een digitale meter met als timing 2024 Q4	VGR 2023: "Gezien het arrest van het Grondwettelijk hof dat de virtueel terugdraaiende teller vernietigde bij digitale meters, werd de uitrol bij bestaande prosumenten achteruit geschoven en is er nog steeds heel wat twijfel om een digitale meter te laten installeren waardoor een uitrol van 80% eind 2024 uitdagend is." Het publiek verzet tegen de digitale meter leidt tot vertraging.

Bijlage 2

Beleidsruimte en kredietuitvoering relanceprojecten

	Totaal relancebudget Vlaamse Veerkracht	Totaal vastgelegd eind 2023	TOTAAL VEK in 6 ^e voortgangsrapportage	Totaal VEK op 1 maart 2024
01. Economie en samenleving verduurzamen	1.594.422	1.570.237	578.544	666.633
01. Renovatie gebouwenpatrimonium (energetisch & asbestverwijdering)	422.000	408.735	133.095	175.261
VV001 Asbestpremie daken en buitenmuren niet-residentieel met isolatie	23.000	23.000	3.760	6.847
VV002 Asbestpremie buitenmuren residentieel met isolatie	3.000	3.000	662	989
VV003 Asbestpremie daken residentieel met isolatie	20.200	20.200	4.690	11.839
VV004 Circulaire economie - asbest (lokale besturen)	27.600	27.600	7.091	7.090
VV005 Circulaire economie - asbest (sectorprotocollen)	12.400	12.219	4.267	4.266
VV006 Financiering energieluik woningrenovatiepremie	180.000	179.992	723	25.632
VV007 Financiering flankerend beleid transitie oude elektrische verwarming en toekomstbestendig maken van het elektriciteitsnet	57.850	57.850	57.848	57.847
VV008 EPC-labelpremie residentieel	25.350	25.350	5.036	10.936
VV009 Renovaties sociale woningen versnellen	30.000	25.000	17.038	17.668
VV010 Sociale woningbouw	5.000	-	-	-1
VV011 VEB-energie-efficiëntie Vlaamse overheid	20.000	19.999	19.737	19.736
VV012 Verlenging en uitbreiding sloop- en heropbouwpremie	17.600	14.525	12.243	12.412
05. Versterking O&O	280.000	279.630	135.893	140.820
VV020 Bio-economie	20.000	19.723	9.091	10.901
VV021 Onderzoeksinfrastructuur (bij Strategische Onderzoekscen- ters (SOC's), speerpuntclusters, Vlaamse onderzoeksin- stellingen en hoger onderwijs)	101.135	101.135	42.729	43.675
VV022 Versterking O&O bedrijven	100.000	99.907	63.080	65.252
VV023 Versterking onderzoeksveld en versnelling O&O	58.865	58.865	20.993	20.992

	Totaal relancebudget Vlaamse Veerkracht	Totaal vastgelegd eind 2023	TOTAAL VEK in 6 ^e voortgangsrapportage	Totaal VEK op 1 maart 2024
06. Blue deal	347.276	342.852	181.947	194.094
VV024 Groenblauwe infrastructuur - open ruimte	40.000	39.971	11.686	17.091
VV025 Blue Deal - onderzoek	6.000	6.053	2.509	2.705
VV026 Blue Deal - MOW	36.740	36.740	22.397	27.313
VV027 Blue Deal - economie	10.000	9.942	3.495	4.725
VV028 Droogteresistente teelten	7.504	7.503	2.961	2.960
VV029 Groene investeringen op land- en tuinbouwbedrijven	14.536	13.622	9.017	9.074
VV030 Hergebruik van restwater	10.000	9.129	3.565	3.560
VV031 Groenblauwe infrastructuur - bebouwde omgeving	20.000	19.603	6.719	6.761
VV032 Innovatieve projecten circulair watergebruik en slimme meetnetten en datasystemen	44.049	44.049	23.495	23.665
VV033 Sensibilisering, opleiding en advisering	4.496	4.008	1.143	1.141
VV034 Vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen	23.000	21.281	15.294	15.293
VV035 Groenblauwe infrastructuur - waterlopen	30.951	30.951	14.046	14.045
VV036 Natte natuur	100.000	100.000	65.620	65.761
10. Waterstofonderzoek	125.000	124.998	12.214	12.213
VV047 Waterstofonderzoek	125.000	124.998	12.214	12.213
11. Vergroening weginfrastructuur	113.268	113.261	10.991	22.623
VV048 Investering LED-verlichting gewestwegen (VEKP)	84.500	84.498	8.440	10.179
VV049 Laadpalen - versnelde uitrol laadinfrastructuur	28.768	28.763	2.551	12.444
16. Verbetering en verduurzaming ruimtelijke ordening	108.878	108.872	44.287	47.650
VV100 Achterstand bij subsidies tegen leegstand verminderen	14.135	14.126	8.767	10.655
VV101 Inhaalbeweging vernieuwing bedrijventerreinen	6.000	6.000	-	-1
VV102 Investeren in kernversterking via projectoproepen	20.743	20.746	5.105	5.229
VV103 Lantis - PFOS-vervuiling	23.000	23.000	23.000	22.999
VV104 Veerkrachtige steden na Corona (extra oproep Stadsvernieuwing)	20.000	20.000	1.660	1.659
VV105 Ontsnipperen van Vlaams landschap	25.000	25.000	5.755	7.109

	Totaal relancebudget Vlaamse Veerkracht	Totaal vastgelegd eind 2023	TOTAAL VEK in 6 ^e voortgangsrapportage	Totaal VEK op 1 maart 2024
17. Vergroening openbaar vervoer (De Lijn)	93.000	92.979	45.614	59.063
VV106 Vergroening openbaar vervoer De Lijn	93.000	92.979	45.614	59.063
24. Uitbouwen circulaire economie	55.000	54.703	11.547	11.956
VV123 Circulair bouwen	10.000	9.703	3.971	4.342
VV124 Circulaire maakindustrie	15.000	15.000	6.683	6.722
VV125 Circulaire economie - Recyclagehub	30.000	30.000	893	892
25. Investerings groene warmte	50.000	44.207	2.956	2.953
VV126 Call groene warmte	50.000	44.207	2.956	2.953
02. Investeren in infrastructuur	1.146.391	1.196.900	484.945	523.300
02. Fietsinfrastructuur	408.289	408.731	117.846	133.475
VV013 De inrichting van een groter en veiliger fietsnetwerk (incl. fietstoegang economische poorten en jaagpaden) maakt de fiets een aantrekkelijker vervoersmiddel en helpt zo het gebruik van personenwagens te reduceren	252.066	252.054	106.942	122.572
VV014 Fietsinfrastructuur aan gemeentewegen	156.223	156.677	10.904	10.903
07. Investerings in verkeersveilige wegen	209.802	209.797	141.183	146.796
VV037 Assetmanagement - aanpakken cat. 4-kunstbouwwerken in slechte staat	105.833	105.833	80.209	83.947
VV038 Aanpak gevaarlijke punten	51.355	51.354	29.144	30.008
VV039 Versnelling investeringen in veilige schoolroutes	32.152	32.149	22.683	23.113
VV040 Versnelling verkeerslichtenbeïnvloeding voor een betere en veiligere doorstroming voor de fietser en dynamisch verkeersmanagement	20.462	20.461	9.147	9.728
08. Modal shift naar water	157.124	157.124	114.293	120.192
VV041 Modal shift naar water - Albertkanaal (versneld verhogen van bruggen)	99.533	99.533	75.941	81.067
VV042 Modal shift naar water - extra kaaimuren	17.415	17.415	4.655	5.280
VV043 Modal shift naar water - opstart Dender (verhoging watertransportcapaciteit)	13.176	13.176	6.697	6.846
VV044 Onteigeningen Nieuwe Sluis Zeebrugge	27.000	27.000	27.000	26.999

	Totaal relancebudget Vlaamse Veerkracht	Totaal vastgelegd eind 2023	TOTAAL VEK in 6 ^e voortgangsrapportage	Totaal VEK op 1 maart 2024
14. Culturele infrastructuur	99.901	99.898	19.652	34.603
VV077 Belfort Aalst	1.093	1.092	504	503
VV078 Cultuurhuis Blankenberge	2.695	2.695	898	897
VV079 deSingel Antwerpen	1.650	1.649	938	937
VV080 Groeningeabdij Kortrijk	7.500	7.500	1.242	5.954
VV081 Grote culturele infrastructuur	7.179	7.179	2.745	2.745
VV082 Hotel Dumont Antwerpen	750	750	750	749
VV083 Inventaris infrastructuur	600	600	53	52
VV084 Kunst in opdracht in de publieke ruimte	3.000	3.000	2.347	2.347
VV085 Kursaal Oostende	9.000	9.000	88	647
VV086 Masterplan Schouwburg Kortrijk	7.800	7.800	586	1.029
VV087 Materniteit de Bijloke - de Creatiecluster (Gent)	4.980	4.980	-	374
VV088 MOOOV Turnhout	1.300	1.300	918	917
VV089 Musea Brugge nieuwe Museumsite	27.253	27.253	1.658	7.701
VV090 Museumsite De Zwijgershoek Sint-Niklaas	900	900	900	899
VV091 Nieuwbouw de Kopergieterij Gent	2.125	2.125	1.780	1.779
VV092 Nieuwe bibliotheek Sint-Niklaas	300	300	300	299
VV093 Nieuwe huisvesting en depotruimte voor het Vlaams Architectuur Instituut	5.800	5.800	54	1.019
VV094 Kunstenwerkplaats 'KC Groenplein' Hasselt	5.100	5.100	51	50
VV095 Parterre CC De Werf Aalst	450	450	328	327
VV096 Schouwburg Boom	300	300	212	211
VV097 Sectorale investeringssubsidies	5.126	5.125	1.764	1.763
VV098 Versnelling Opera Gent	5.000	5.000	1.536	3.404
15. Investerings onroerend erfgoed	100.000	99.664	12.436	12.763
VV099 Investerings in de ontwikkeling en promotie van onroerend erfgoed	100.000	99.664	12.436	12.763
19. Congres-, beurs- en toeristische infrastructuur	71.500	121.954	18.550	14.018
VV110 Congres (5 MEUR BBV)	20.000	70.457	6.580	4.920
VV111 Hefboomrelanceprojecten	51.500	51.497	11.970	9.098
23. Sportinfrastructuur	55.000	54.999	43.558	43.557
VV122 Versterken oproepen bovenlokale sportinfrastructuur	55.000	54.999	43.558	43.557

	Totaal relancebudget Vlaamse Veerkracht	Totaal vastgelegd eind 2023	TOTAAL VEK in 6 ^e voortgangsrapportage	Totaal VEK op 1 maart 2024
32. Jeugdinfrastructuur	34.150	34.110	9.510	9.980
VV156 Jeugdinfrastructuur	34.150	34.110	9.510	9.980
33. Gemeenschapsinfrastructuur in Brussel	10.625	10.623	7.917	7.916
VV157 Gemeenschapsinfrastructuur in Brussel	10.625	10.623	7.917	7.916
03. Vlaanderen digitaal transformeren	437.971	436.955	261.406	269.636
12. Iedereen lokaal digitaal	113.777	112.345	57.427	59.895
VV050 Digitalisering integratie & inburgering	15.000	15.000	9.673	11.633
VV051 Gemeente zonder gemeentehuis	35.000	34.429	17.589	17.588
VV052 Iedereen digitaal - digibuddies	2.710	2.707	1.767	1.783
VV053 Iedereen digitaal - opleiding & vorming	11.876	11.643	6.904	6.904
VV054 Iedereen digitaal - toegang tot computers & internet	29.191	29.191	15.089	15.550
VV055 Smart Cities	20.000	19.375	6.405	6.437
13. Digitalisering Vlaamse overheid	116.765	116.765	88.784	92.263
VV056 Achterliggende processen gemeenschappelijke dienstverlening – onboarding raamovereenkomsten	15.000	15.000	12.101	14.778
VV057 Ondersteuning Digitale Transformatie	5.000	5.000	4.842	4.841
VV058 Versnelling gemeenschappelijke dienstverlening	3.000	3.000	2.802	2.811
VV059 Digitalisering asset management Aquafin	9.000	9.000	9.000	8.999
VV060 Versnelling en verdere uitbouw van Mijn Burgerprofiel	10.000	10.003	9.785	9.784
VV061 Datanutsbedrijf	23.000	23.002	10.680	10.691
VV062 Digitalisering DBRC - toegang tot de Vlaamse bestuursrechtspraak	1.600	1.597	714	713
VV063 Het Omgevingsloket – digitalisering inzage-loket en omgevingscheck	1.865	1.864	1.859	1.858
VV064 FIT – datagedreven organisatie en digitalisering dienstverlening	1.000	1.000	1.000	999
VV065 Cybersecurity en uitrol SIEM	2.500	2.500	2.200	2.241
VV066 Hybride digitale werkplek	1.000	999	541	665

	Totaal relancebudget Vlaamse Veerkracht	Totaal vastgelegd eind 2023	TOTAAL VEK in 6 ^e voortgangsrapportage	Totaal VEK op 1 maart 2024
VV067 Modernisering cloud- en netwerkinfrastructuur	3.500	3.500	2.971	3.297
VV068 Kaleidos – Digitalisering van het besluitvormingsproces van de Vlaamse Regering	2.400	2.400	2.239	2.238
VV069 MaaS (Mobility as a Service)	5.000	5.000	3.666	3.790
VV070 MATIS, het Vlaamse materialeninformatiesysteem	1.950	1.950	1.950	1.950
VV071 Poolstokalias	2.000	2.000	778	783
VV072 Doelgericht digitaal transformeren	5.000	5.000	4.195	4.204
VV073 Sensor Data Platform	8.500	8.500	5.126	5.261
VV074 Vastgoedinformatieplatform	9.000	9.000	6.587	6.586
VV075 VLM - MAP6 en datawarehouse	2.450	2.450	1.818	1.817
VV076 Regie op eigen gegevens en zelf beheerde identiteit	4.000	4.000	3.930	3.957
21. Digitalisering zorgbeleid	68.108	67.952	37.861	39.634
VV113 Blended-care jeugdhulp - Bandbreedte	5.000	5.000	2.747	2.874
VV114 Digitale hulpverlening - kwaliteitsbevordering	500	500	306	305
VV115 Digitalisering RIZIV-sectoren	16.511	16.511	13.281	13.280
VV116 Elektronisch patiëntendossier - Geïntegreerd zorg en ondersteuningsplan	33.597	33.441	10.137	11.698
VV117 Enkelbanden en strafuitvoering	4.000	4.000	3.927	3.925
VV118 Groeipakket - verderzetten digitalisering	7.000	7.000	7.000	6.999
VV119 Ontwikkelen rechtenverkenner 2.0 met een meer gebruiksvriendelijke tool in sterke samenwerking met de lokale besturen	1.000	1.000	405	496
VV120 Verbeteren van de sociale kaart	500	500	58	57
26. Digibanken	50.000	49.957	15.129	15.124
VV127 Digibanken	50.000	49.957	15.129	15.124
27. Digitale vaardigheden	45.000	43.673	38.371	38.409
VV128 Digitale vaardigheden	45.000	43.673	38.371	38.409

	Totaal relancebudget Vlaamse Veerkracht	Totaal vastgelegd eind 2023	TOTAAL VEK in 6 ^e voortgangsrapportage	Totaal VEK op 1 maart 2024
28. Digitalisering Vlaamse media- en cultuursector	44.321	46.263	23.834	24.311
VV129 Cultuur - betere informatiedoorstroming en koppeling databanken	250	250	163	162
VV130 Cultuur - digitalisering van collecties	5.000	4.989	4.989	4.980
VV131 Cultuur - integratietraject erfgoeddatabanken	2.000	2.000	1.428	1.427
VV132 Digitaal verenigingsloket - investering	2.850	2.849	2.168	2.170
VV133 Digitaal transformatieprogramma Vlaamse mediasector	27.000	27.955	12.607	12.605
VV134 Digitaal transformatieprogramma voor de Vlaamse mediasector	6.221	7.220	1.622	2.111
VV135 Investeren in mediawijsheid van de Vlaming	1.000	1.000	857	856
04. Investeren in mensen en talenten	730.000	708.051	620.716	631.022
03. Digitale versnelling leerplichtonderwijs	375.000	374.826	361.421	361.995
VV015 Digitale versnelling leerplichtonderwijs (digisprong)	375.000	374.826	361.421	361.995
04. Opleidings- en loopbaanoffensief	295.000	273.960	211.960	215.422
VV016 Activering-verhogen van de werkzaamheidsgraad 80 procent VESOC	14.000	14.032	13.559	13.558
VV017 Extra aandacht meest kwetsbaren	90.000	89.954	72.557	72.555
VV018 Opleidingsoffensief arbeidsmarkt	131.000	114.232	84.991	88.445
VV019 Versterken Levenslang Blijven Leren	60.000	55.742	40.853	40.864
20. Voorsprongfonds Hoger Onderwijs	60.000	59.265	47.335	53.605
VV112 Voorsprongfonds Hoger Onderwijs	60.000	59.265	47.335	53.605
05. Het Vlaamse zorg- en welzijns-systeem versterken	270.892	193.735	158.687	159.225
09. Welzijnsinfrastructuur	139.142	117.966	98.109	98.234
VV045 Inzetten op kwaliteit en good governance van WZC & vooruitschuif nieuw beleid	129.142	117.966	98.109	98.235
VV046 Optrekken strategische forfaits ziekenhuizen	10.000	-	-	-1

	Totaal relancebudget Vlaamse Veerkracht	Totaal vastgelegd eind 2023	TOTAAL VEK in 6 ^e voortgangs-rapportage	Totaal VEK op 1 maart 2024
22. Investeren in personen met een handicap	55.000	-	-	-1
VV121 Vooruitschuif uitbreidingsbeleid - fase 1	55.000	-	-	-1
29. Versterken mentaal welzijn	44.550	43.598	36.104	35.993
VV136 Vernieuwende projecten Huizen van het Kind	3.000	3.000	2.995	2.734
VV137 Eenmalige initiatieven om mensen die reeds psychisch kwetsbaar waren, te ondersteunen	3.500	3.500	3.431	3.430
VV138 Opvolging actieplan mentaal welzijn	11.526	11.494	7.874	7.873
VV139 OverKophuizen	4.800	4.800	4.224	4.383
VV140 Samenwerkingsverbanden "één gezin, één plan"	3.200	3.200	1.729	1.728
VV141 Versterking aanpak intra-familiaal geweld - crisisopvang en crisisbegeleiding in residentiële jeugdzorg	3.000	2.460	2.427	2.425
VV142 Versterking aanpak intra-familiaal geweld - bewustmakingscampagnes	300	300	200	199
VV143 Zorgzame buurten - Rol van apothekers als aanspreekpunt welzijnsvragen in de buurt	250	250	250	249
VV144 Zorgzame buurten - Versterken van buurtgerichte lokale initiatieven	14.974	14.594	12.974	12.972
30. Armoedebestrijding en wijkverbetering	32.200	32.171	24.474	24.999
VV145 Buitenschoolse opvang ondersteunen	11.400	11.400	11.405	11.399
VV146 Compensatiebesluit KO - extra tussenkomst IKT (inkomenstarief)	975	975	975	974
VV147 Doorgaande lijn kinderopvang – onderwijs	1.800	1.800	704	1.243
VV148 Lokale armoede initiatieven ondersteunen	2.400	2.400	1.249	1.247
VV149 Ondersteuning buurtwerk	7.500	7.472	4.322	4.320
VV150 Wijkverbetering	4.000	3.999	2.000	1.999
VV151 Wijkverbeteringscontracten - integrale ketenaanpak welzijn-justitie-lokale besturen	1.125	1.125	818	817
VV152 Projectoproep kwetsbare kinderen	3.000	3.000	3.001	3.000

	Totaal relancebudget Vlaamse Veerkracht	Totaal vastgelegd eind 2023	TOTAAL VEK in 6 ^e voortgangsrapportage	Totaal VEK op 1 maart 2024
06. De coronacrisis beheren en Brexit	114.225	60.112	57.784	58.078
18. Brexit	83.000	31.746	29.418	29.716
VV107 Initiatieven vanuit VLAM voor de promotie en afzet van producten, o. a. als gevolg van <i>Brexit</i>	3.000	3.000	3.000	2.999
VV108 Subsidies aan bedrijven (financiële steun voor bedrijven, kostenverlaging voor deelname aan beurzen, ondersteuning voor <i>Brexit</i>) + inzet van consultants om Vlaanderen in het buitenland te promoten	30.000	22.382	21.630	22.993
VV109 VLAIO <i>Brexit</i> -actieplan	50.000	6.364	4.788	3.724
31. Investerings audiovisuele sector	25.225	22.366	22.366	22.363
VV153 Garantiefonds voor de Vlaamse onafhankelijke audiovisuele productiesector	5.225	2.394	2.394	2.393
VV154 Impuls aan VAF Filmfonds	10.000	9.972	9.972	9.971
VV155 Impuls aan VAF Mediafonds en Gamefonds	10.000	10.000	10.000	9.999
36. Ondersteuning Oekraïne landbouw en Visserij	6.000	6.000	6.000	5.999
VV181 Ondersteuning Oekraïne landbouw en visserij	6.000	6.000	6.000	5.999
07. De overheid efficiënter maken	10.000	2.880	1.942	1.940
34. Spending reviews	10.000	2.880	1.942	1.940
VV158 Spending reviews	10.000	2.880	1.942	1.940
Eindtotaal	4.303.901	4.168.870	2.164.024	2.309.834

Bijlage 3

Beleidsmatige replek op het ontwerp van verslag

De Vlaamse Regering dankt het Rekenhof voor zijn nauwgezette analyse. De kwaliteitsvolle rapportering over de voortgang van de uitvoering van het plan Vlaamse Veerkracht is en blijft een arbeidsintensief en belangrijk leerproces, waarbij we de aanbevelingen en opmerkingen van het Rekenhof graag in overweging nemen om de kwaliteit van de monitoring verder te verbeteren. Er werd in de loop van 2023 bijzonder veel en goed werk verricht door de diverse betrokken administraties, waardoor eind 2023 opnieuw een belangrijke vooruitgang vast te stellen is in het percentage vereffeningen, gerealiseerde mijlpalen, projecten en output.

Met deze beleidsmatige reactie wensen we een aantal kanttekeningen te plaatsen bij het ontwerprapport:

1 Algemene teneur van het rapport

Er wordt, zoals bij de eerdere audits, een te grote klemtoon gelegd op het beperkte deel van de rapportering dat onvolledig of incorrect zou zijn. Dit doet onrecht aan de grote inspanningen van de projectleiders en de monitoringsinstantie om de kwaliteit van de voortgangsrapporten stelselmatig te verbeteren, wat duidelijk vruchten afwerpt en door alle betrokken expertenpanels onderkend wordt. Zij schuiven de monitoring Vlaamse Veerkracht als een toekomstig model naar voor om het Vlaams regeringsbeleid op te volgen. Bovendien wordt ook niet opgenomen dat deze nauwgezette en frequente monitoring een uitzonderlijk initiatief is. Zowel in Europees perspectief als in de Belgische context zijn er bij ons weten geen andere voorbeelden gekend waarbij de opvolging van een beleidsplan in dezelfde mate transparant en periodiek ter beschikking wordt gesteld van een breed publiek. Burgers en organisaties krijgen via de gepubliceerde open data en een publieke Power-Bi een open inkijk in de voortgang van het relanceplan en kunnen met de data zelf ook analyses uitvoeren. Heel wat landen hebben bovendien problemen met de absorptiegraad en het tijdig vastleggen van de middelen, terwijl Vlaanderen op dat vlak een mooi palmares kan voorleggen. Dit perspectief is o.i. belangrijk om de context van deze voortgangsrapportering én het rapport van het Rekenhof te situeren.

2 Timing en frequentie van de monitoring

Het rapport van het Rekenhof betreurt dat de frequentie de laatste jaren is afgenomen van 3 metingen naar 1 meting per jaar. Het was de expliciete wens om aan het begin van de uitrol van het relanceplan de frequentie heel hoog te houden, nl. drie keer per jaar. Wetende dat de doorlooptijd van zo'n meting snel vier maanden in beslag neemt, betekende dit een quasi non-stop rapporteringsgolf voor de entiteiten. Eens de uitvoering goed op de rails was gezet, werd beslist om de rapportering twee keer per jaar te doen, en finaal nog één keer voor 2023. Daarbij werd altijd voorzien in een meting op 31/12, met het oog op de audits van het Rekenhof.

De conclusie dat het rapporteringsproces over het relanceplan onvoldoende onder controle is, is o.i. onvoldoende onderbouwd en onvoldoende gebaseerd op feiten. De verlaagde frequentie van de monitoring en rapportering is een weloverwogen keuze gebaseerd op een inschatting van het arbeidsintensieve rapporteringswerk in verhouding tot de sturende en communicatieve meerwaarde.

De mededeling aan de Vlaamse Regering van 5 februari 2021 over de monitoring van Vlaamse Veerkracht geeft het ook zo weer. In de mededeling staat dat er 3 keer zal worden gerapporteerd in 2021, met de mogelijkheid om in 2022 2 of 3 rapporteringen uit te voeren. De mededeling spreekt zich niet specifiek uit over het aantal metingen in 2023 en 2024. Een daling van de frequentie werd dus in 2021 al in het vooruitzicht gesteld.

Het rapport van het Rekenhof geeft aan dat de definitieve agendering op de Vlaamse Regering steeds later na het meetmoment gebeurt, terwijl de rapportering, volgens het Rekenhof, toch een zekere mate van routine zou moeten krijgen. Dit valt toch enigszins te nuanceren. De metingen worden immers steeds complexer en uitgebreider waardoor er steeds meer voorbereidings- en controlewerk mee gepaard gaat. De laatste eindejaarsrapportering werd op 8 maart 2024 op de Vlaamse Regering geagendeerd, slechts twee maanden na het meetmoment van 31/12/2023. Dit is ook nog steeds twee maanden voor de agendering van het auditverslag in de commissie van het Vlaams Parlement. Daarnaast moet ook worden meegegeven dat het Rekenhof voorafgaandelijke toegang krijgt tot de monitoringstool, dus geruime tijd voor de agendering op de Vlaamse Regering.

3 Opladen van verantwoordingsstukken

De aanbeveling van het Rekenhof om de nodige verantwoordingsstukken in de monitoringtool op te laden, en zo ter beschikking te houden (zonder ze te publiceren) is meegenomen in de instructies en, voor zover de projectverantwoordelijke er gebruik van gemaakt heeft, ook geïmplementeerd. Deze aanbeveling zal herhaald worden aan de betrokken entiteiten, maar het blijft uiteraard aan het oordeel van de betrokken entiteiten of men het opportuun acht om bepaalde stukken in de tool te centraliseren.

4 Outputindicatoren

Het auditverslag geeft aan dat de covernota geen totaalbeeld geeft van de outputindicatoren. Dat is inderdaad correct en gebeurde doelbewust. De Vlaamse Regering en DKBUZA hebben ervoor gekozen om over de outputindicatoren te rapporteren op het niveau van een cluster, gekoppeld aan de algemene projectvoortgang, de voortgang van de mijlpalen en de uitvoeringcijfers VAK/VEK. Doel hiervan is om een volledig beeld te geven van de voortgang van een inhoudelijke cluster. Het clusterrapport is beschikbaar op de website van Vlaamse Veerkracht.

5 Bijdrage aan het PHV

Net zoals bij voorgaande audits pleit het Rekenhof ervoor om transparanter te rapporteren over de bijdrage van Vlaamse Veerkracht aan het Nationaal Plan Voor Herstel en Veerkracht.

Zoals ook vorig jaar aangegeven is de monitoring van het PHV niet de doelstelling van de voortgangsrapportering Vlaamse Veerkracht. De rapportering van het PHV wordt immers gecoördineerd op federaal niveau, onder de bevoegdheid van staatssecretaris voor Relance en Strategische Investerings, Thomas Dermine.

De algemene conclusie van het auditverslag vermeldt dat bijna de helft van de projecten die met Europese middelen worden gefinancierd, een mijlpaal of indicator in vertraging rapporteert. Dit wekt de suggestie van mogelijke problemen voor het ontvangen van Europese middelen.

Ter nuancering: niet alle mijlpalen van de RRF-projecten zijn ook RRF-mijlpalen. Concreet gaat het om 10 RRF-mijlpalen in vertraging gespreid over 5 (van de 42) RRF-projecten, wat o.i. een mooi resultaat is.

Ook bij deze 5 projecten is er momenteel geen sprake van een probleem met het oog op het ontvangen van de Europese financiering: mijlpalen en indicatorstreefwaarden die gelden in RRF, dienen gehaald te zijn tegen de indiening van de geplande betalingsaanvragen. De eerste betalingsaanvraag in het kader van RRF is reeds ingediend en alle bijhorende Vlaamse mijlpalen en indicatorstreefwaarden werden gehaald. De tweede betalingsaanvraag is momenteel in voorbereiding. De betrokken beleidsdomeinen geven aan dat ook die verwachte mijlpalen en indicatorstreefwaarden gerealiseerd zijn. Het is uiteraard de bedoeling om die lijn door te trekken in de daaropvolgende betalingsaanvragen.

6 Spanning tussen relancerapportering en reguliere rapportering

In het kader van de herhaaldelijk besproken en bij het Rekenhof gekende spanning tussen de timing en manier van rapporteren via de relancerapportering en de reguliere rapportering aan het Vlaams Parlement, zou deze spanning door het Rekenhof benoemd kunnen worden. De frequentie en werkwijze van de voortgangsrapporten van Vlaamse Veerkracht sluiten niet altijd aan op de reguliere rapporteringswijzen waardoor onder tijdsdruk en met een gelimiteerde capaciteit, niet alles steeds opnieuw gerapporteerd kan worden. Dat deze nuance niet wordt vermeld, doet onrecht aan de inspanningen van de betreffende administraties en gaat voorbij aan de grote extra werklast die daarmee gepaard gaat.

7 Financiële rapportering over de hervormingsprojecten

Het onderscheid tussen eenmalige investeringen en hervormingsprojecten als onderdeel van regulier beleid werd ook in vorige reплик behandeld, en is in het relanceplan duidelijk gemaakt door projecten op reguliere middelen af te zonderen in cluster 35. Er is bij de start van het plan voor gekozen om de opvolging van de vastleggingen en vereffeningen in cluster 35 niet in de monitoring op te nemen, maar te laten verlopen via de jaarlijkse Beleids- en Begrotingstoelichting (BBT). Bij de instructies van de BBT BU 2023 werd nadrukkelijker de aandacht gevraagd voor deze projecten.

Het vermengen van de twee categorieën, en het uitbreiden van de monitoring naar inzet van reguliere middelen zou de rapportering minder transparant hebben gemaakt, en de afbakening van de monitoring onscherp.

In de covernota is ook duidelijk aangegeven dat bij de rapportering van vastleggingen per speerpunt en per cluster de projecten in cluster 35 niet zijn meegenomen. Uiteraard komen zij bij de bespreking van de status van de mijlpalen per speerpunt, die geen financiële informatie bevat, wel samen in beeld.

8 Omgang met de verschillende aard van projecten in de financiële rapportering

Het Rekenhof merkt terecht op dat de relanceprojecten inhoudelijk heel verschillend van aard zijn (infrastructuurbouw, subsidietoekenningen, participaties, leningverstrekking, waarborgverlening, enz.) en dat het ook boekhoudkundig, budgettair en kasmatig over heel uiteenlopende zaken gaat, vaak met een verschillende impact op het ESR-vorderingensaldo en op de schuld.

Meer duidelijkheid wordt verschaft bij de rapportering van de finale jaaruitgaven per 31/3 t+1 waarbij in de EMOE-relancetool alle uitgaven naar aard en begunstigde worden opgesplitst: de rapportering is dan voorzien per economische uitgavecode, alsook voor de finale uitgaven van voorgaande jaren. Dit is niet het geval bij de tussentijdse meetmomenten. Deze informatie is dus wel degelijk beschikbaar en zal aan het Rekenhof bezorgd worden, maar in de Vlaamse Veerkracht-rapportering wordt de uitvoering per totaal in VAK/VEK weergegeven. Er zit al veel informatie in de fiches per project en we wensen de focus te houden.

Indien er recurrente budgettaire weerslag is na 2026 wordt deze meegenomen in de meerjarenraming en de jaarlijkse begrotingsopmaak (bv. de operationele uitgaven inzake de digitaliseringsprojecten).

9 Toekomst monitoring Vlaamse Veerkracht

Deze zesde meting op 31/12/2023 is de laatste meting in de huidige regeerperiode. Gezien de lange doorlooptijd van de investeringen in het plan (de laatste mijlpaal ligt in Q4 van 2030), wordt in de mededeling aan de Vlaamse regering van 8 maart 2024 geadviseerd om de monitoring van het plan in de toekomst aan te houden, maar vanaf het volgende meetmoment (31/12/2024) desgevallend te voorzien in een meer beknopte rapportering. Deze beknopte rapportering kan focussen op de algemene projectvoortgang en de uitvoeringscijfers VAK/VEK op meetmoment 31/12 van elk jaar.

De governance die voorzien was bij de voorgaande metingen, met o.m. de betrokkenheid van de relancecomités en de sociale partners (in VESOC), kan vanaf de volgende meting worden beperkt tot de opvolging ervan door het directiecomité Vlaamse Veerkracht waar kabinetsverantwoordelijken en de leden van het Voorzitterscollege zich buigen over de voortgang. Deze afgeslankte governance volstaat de komende jaren voor het bewaken van de continuïteit en de finale realisatie van het plan. Dit gezegd zijnde, is het uiteraard aan de volgende Vlaamse Regering om te beslissen hoe zij de voortgang van het plan Vlaamse Veerkracht verder zal opvolgen.

De voorbije intensieve monitoring van het relanceplan Vlaamse Veerkracht kan tot slot inspirerend werken voor soortgelijke monitoringsoefeningen in een volgende regeerperiode. Er zijn immers heel wat positieve leerlessen te trekken uit de unieke en intensieve monitoring van de voortgang van het plan Vlaamse Veerkracht. We geven er een achttal mee:

- een heldere doorvertaling van het relanceplan naar een formeel plan van aanpak;
- een duidelijke governance met heldere verantwoordelijkheden;
- een waardevolle inbreng van het economisch relancecomité, het maatschappelijk relancecomité, het klimaatexpertenpanel en de sociale partners;
- een goede politiek-ambtelijke samenwerking;
- een regelmatige en kwaliteitsvolle monitoring en analyse op basis van uitgebreide data zoals de algemene projectstatus, mijlpalen, vastleggingen, vereffeningen en indicatoren;
- een performante monitoringstool;
- een doorgedreven zorg voor data-integriteit en -consistentie;
- een grote transparantie en toegankelijke ontsluiting van de data als open data op de datavindplaats van de Vlaamse overheid en via een publieke POWER BI.

Hoogachtend,

Jan Jambon

Minister-president van de Vlaamse Regering Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur,
Digitalisering en Facilitair Management

Matthias Diependaele

Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed

Dit verslag is beschikbaar op de website van het Rekenhof.

ONLINE PUBLICATIE

ISSN 2796-0781

COVERFOTO

Shutterstock

ADRES

Rekenhof
Regentschapsstraat 2
1000 Brussel

TEL.

+32 2 551 81 11

www.rekenhof.be